

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

*Správní řízení o dopravních přestupcích se zaměřením na
řízení před správním orgánem prvního stupně*

Předkládá: Bc. Lenka Miková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Triner

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Lenka MIKOVÁ**
Osobní číslo: **R19N0034P**
Studijní program: **N0421A220001 Veřejná správa**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Téma práce: **Správní řízení o dopravních přestupcích se zaměřením na řízení před správním orgánem prvního stupně**
Zadávající katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Prameny právní úpravy
3. Vymezení základních pojmů
4. Řízení o dopravních přestupcích
5. Vybrané skutkové podstaty dopravních přestupků
6. Správní tresty
7. Bodový systém
8. Praktická část
9. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:
viz zvláštní seznam

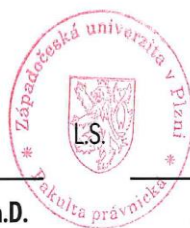
Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Petr Triner**
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: **29. března 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. Petra HRUBÁ SMRŽOVÁ, Ph.D. (v.z.)

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. srpna 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Správní řízení o dopravních přestupcích se zaměřením na řízení před správním orgánem prvního stupně“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědeckou práci obvyklým.

V Plzni, březen 2021

Bc. Lenka Miková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce JUDr. Petru Trinerovi, a to především za jeho vstřícnost, trpělivost a cenné připomínky. Dále děkuji mému manželovi za trpělivost a podporu, kterou mi poskytoval během studia.

Obsah

Úvod.....	8
1 Prameny právní úpravy.....	10
2 Vymezení základních pojmů	12
2.1 Přestupek.....	12
2.2 Odpovědnost za přestupek.....	13
2.3 Znaky skutkové podstaty	16
3 Řízení o dopravních přestupcích.....	19
3.1 Zásady přestupkového řízení	19
3.2 Účastníci řízení a další subjekty řízení	24
3.2.1 Obviněný.....	24
3.2.2 Poškozený	25
3.3 Postup před zahájením řízení	27
3.4 Zahájení řízení.....	28
3.5 Ústní jednání.....	29
3.6 Skončení řízení před správním orgánem	30
3.6.1 Rozhodnutí.....	30
3.6.2 Zastavení řízení	33
3.7 Zkrácené řízení o přestupku.....	34
3.7.1 Vydání příkazu.....	34
3.7.2 Vydání příkazu na místě	35
3.8 Řádné opravné prostředky	37
3.8.1 Odvolání.....	37
3.8.2 Odpor	40
4 Vybrané skutkové podstaty dopravních přestupků.....	41
4.1 Překročení nejvyšší dovolené rychlosti.....	41
4.2 Řízení vozidla pod vlivem alkoholu	44
4.3 Řízení vozidla bez řidičského oprávnění	46
4.4 Držení telefonního přístroje nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení	48
4.5 Nepoužití bezpečnostního pásu.....	50
5 Správní tresty	53
5.1 Pokuta	55
5.2 Zákaz činnosti.....	59
6 Bodový systém	62
6.1 Započítávání bodů.....	64
6.2 Odečítání bodů.....	66

6.3 Novela bodového systému	67
7 Praktická část - Vývoj dopravních přestupků Magistrátu města Plzně.....	68
Závěr	74
Resume	76
Zdroje	77
Přílohy	81

Úvod

Tématem mé diplomové práce jsem si zvolila *Správní řízení o dopravních přestupcích se zaměřením na řízení před správním orgánem prvního stupně*. Toto téma jsem si vybrala hned z několika důvodů. Jedním z důvodů bylo, že dopravní přestupky, ač se to nemusí někomu na první pohled zdát, jsou blízké nám všem, ať už jako chodcům, cyklistům, či řidičům motorových vozidel. Denně se lze setkat s těmi, kteří se v provozu na pozemních komunikacích dopravních přestupků dopouštějí a svou bezohledností ohrožují ostatní účastníky silničního provozu, tedy každého z nás. Dopravní přestupky jsou rovněž častou příčinou dopravních nehod, které mohou končit tragickými následky, a proto je zcela na místě zájem každého z nás, aby protiprávní chování těchto řidičů neslo patřičné důsledky. V dnešní uspěchané době se řada řidičů dopouští dopravních přestupků vědomě a spoléhá na to, že při jejich páchání nebudou přistiženi a vyvážnou, tak bez správního trestu. Dalším důvodem, proč jsem si téma zvolila je, že projednávání a vedení řízení o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, tedy např. ukládání příkazů na místě, vydávání příkazů ve zkráceném řízení, vydávání rozhodnutí, řízení o zadržení řidičských průkazů, je již od roku 2017 předmětem mé pracovní činnosti v zaměstnání, neboť vykonávám funkci referenta na Magistrátu města Plzně, Odboru správních činností, Oddělení dopravních přestupků. A v neposlední řadě mne samozřejmě řízení o dopravní přestupcích zajímá rovněž z pohledu řidiče motorového vozidla.

Vzhledem k tomu, že dopravní přestupkové právo je rozsáhlou materií, která byla již mnohokrát rozebírána v různých kvalifikačních pracích, nemá tato diplomová práce ambice poskytnout čtenáři komplexní přehled všech atributů, které dopravní přestupky skýtají, ale seznámit jej především s průběhem řízení před správním orgánem a s problematickými či zajímavými aspekty, se kterými se lze při řešení dopravních přestupků v praxi setkat.

Přestupky v dopravě lze vnímat z mnoha různých úhlů pohledu, vykonavatelů, či cílových skupin. Tato diplomová práce je popsána především z pohledu správního orgánu, který vnímá dopravní přestupky z pozice svého postavení.

Tato práce je rozdělena do 7 kapitol, které se dále dělí na jednotlivé podkapitoly. Úvodní kapitola se věnuje stručnému exkurzu do právních předpisů

upravujících problematiku dopravních přestupků, především se věnuje zákonu č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ze kterého tato práce vychází. Pro účely pochopení celé materie dopravních přestupků se ve druhé kapitole věnuji základním pojmům, tedy vymezení pojmu přestupek, jeho obecným znakům, odpovědnost za přestupek a znakům skutkové podstaty. Třetí kapitola je pak věnována podstatě této diplomové práce, tedy samotnému řízení o dopravních přestupcích před správním orgánem prvního stupně. Tato kapitola je rozdělena do několika podkapitol pro snadnější pochopení celého řízení i pro širokou veřejnost. Zejména se jedná o postup před zahájením řízení a s ním související úkony, samotné zahájení řízení a způsoby jeho skončení. Čtvrtá kapitola se zabývá vybranými skutkovými podstatami dopravních přestupků páchanými řidiči, kdy hlavním kritériem pro výběr byla především jejich závažnost. O správních trestech, které lze za dopravní přestupky uložit pak pojednává kapitola pátá. Pro ucelenost tématu je šestá kapitola zaměřena na bodové hodnocení, které je s účinností od roku 2006 s pácháním dopravních přestupku neodmyslitelně spjato.

Cílem této práce je seznámit čtenáře s průběhem řízení o dopravních přestupcích před správním orgánem prvního stupně, s jeho problematickými aspekty a zhodnotit vývoj četnosti jednotlivých dopravních přestupků projednávaných Magistrátem města Plzně.

V této práci vycházím zejména z platných a připravovaných právních předpisů, z relevantní odborné literatury a odborných právnických článků, jakožto i z rozsáhlé judikatury a statistických údajů.

Tato práce vychází z platného právního stavu ke dni 31. 3. 2021.

1 Prameny právní úpravy

1. 7. 2017 nabyl účinnosti zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále i jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“), jímž byl zrušen stávající zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích (dále i jen „zákon o přestupcích“), který vymezoval některé skutkové podstaty přestupků na úseku dopravy a silničního hospodářství. Zákon o odpovědnosti za přestupky přinesl podstatné změny, kdy jeho významným přínosem je sjednocení právní úpravy a zavedení jednotné terminologie přestupků, správních deliktů podnikajících fyzických osob a správních deliktů právnických osob, které jsou nově zahrnuty pod jednotný pojem **přestupek**. Dále pojem sankce byl nahrazen pojmem správní trest, byla rozšířena definice pachatele o organizátora, návodce a pomocníka, lhůta pro podání odporu byla zkrácena z 15 dní na 8 dní nebo například byla zavedena možnost mimořádného snížení výměry pokuty. Za dobu své účinnosti byl zákon o odpovědnosti za přestupky již několikrát novelizován, naposledy zákonem č. 277/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv, který bude účinný ode dne 1. 1. 2022.

Současná právní úprava řízení o dopravních přestupcích, je tedy částečně kodifikována v zákoně o odpovědnosti za přestupky, přičemž je třeba u řady procesně právních institutů postupovat podle zákona č. 500/2004 Sb. správní řád (dále i jen „správní řád“), neboť zákon o odpovědnosti za přestupky obsahuje jen speciální procesněprávní ustanovení, jimiž se má úprava řízení o přestupcích lišit od obecné úpravy správního řízení.¹

Základním právním předpisem upravujícím komplexní úpravu podmínek provozu na pozemních komunikacích je zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále i jen „zákon o silničním provozu“). Zákon o silničním provozu dle ustanovení § 1 upravuje práva a povinnosti účastníků provozu na pozemních komunikacích, pravidla provozu na pozemních komunikacích, úpravu a řízení provozu na pozemních komunikacích, řidičská oprávnění a řidičské průkazy, působnost a pravomoc orgánů státní správy a Policie ČR ve věcech

¹ PRŮCHA, P. Správní právo obecná část, 6. doplněné a aktualizované vydání. Vydala Masarykova Univerzita. Brno, 2004. ISBN 80-210-3350. str. 53

provozu na pozemních komunikacích. Rovněž jsou zde vymezeny jednotlivé skutkové podstaty dopravních přestupků. Zákon o silničním provozu byl za dobu své existence, tedy od roku 2000, již padesátkrát novelizován, přičemž k jeho poslední novelizaci došlo zákonem č. 337/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, tedy i zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů s účinností ode dne 1. 10. 2020. Uvedený zákon č. 337/2020 Sb. má tzv. dělenou účinnost a některá ustanovení nabydou účinnosti dnem 23. 5. 2021.

Některé další skutkové podstaty přestupků související například s vlastnictvím či provozováním motorových vozidel pak nalezneme v zákoně č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění zákona č. 307/1999 Sb., (dále i jen „zákon o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích“), který nabyl účinnosti dne 1. 7. 2001 a jeho poslední novela zákonem č. 227/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony a zákonem č. 543/2020 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpadech a zákona o výrobcích s ukončenou životností, je účinná ode dne 1. 1. 2021.

Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů (dále i jen „zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla“), upravuje dopravní přestupky týkající se např. provozování motorového vozidla na pozemních komunikacích bez pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem tohoto vozidla či nepředložení zelené karty při silniční kontrole na výzvu policisty.

V závěru této kapitoly je třeba uvést, že odpovědnost za přestupek se posuzuje podle zákona účinného v době spáchání přestupku, tedy v době, kdy pachatel konal nebo v případě opomenutí v době, kdy byl povinen konat. V případě, že se zákon změní během páchaní přestupku, použije se právní předpis, který je účinný v době ukončení jednání, kterým byl přestupek spáchán. Pozdější právní úprava se použije pouze tehdy, je-li pro pachatele příznivější.

2 Vymezení základních pojmů

2.1 Přestupek

Zákonná definice přestupku je obsažena v ustanovení § 5 zákona o odpovědnosti za přestupky: „*Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“ Dopravním přestupkem pak rozumíme přestupek na úseku bezpečnosti silničního provozu.

Prvním znakem přestupku je jeho **protiprávnost**, tedy jednání, které je právem nedovolené či právním řádem zakázané. Protiprávnost jednání je někdy vyjádřena přímo v zákoně. Například dle ustanovení § 125c odst. 1 písm. a) bod 2 zákona o silničním provozu se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích řídí vozidlo, jehož tabulka registrační značky je zakryta, nečitelná nebo upravena anebo umístěna tak, že je znemožněna nebo podstatně ztížena její čitelnost.

Pojem přestupek je dále založen na kombinaci materiálního a formálního znaku, přičemž musí naplňovat oba tyto znaky. **Formálním znakem** přestupku je skutečnost, že čin je v zákoně výslovně označen za přestupek. **Materiálním znakem** přestupek pak je společenská škodlivost, kdy je nutné zkoumat, zda jednání porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti, tedy zájem společnosti na bezpečnosti a plynulosti silničního provozu na pozemních komunikacích. Absence materiálního znaku vylučuje odpovědnost za přestupek.² Rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále i jen „NSS“) sp. zn. 5 As 104/2008 – 45 ze dne 14. 12. 2009 je průlomovým rozhodnutím, co se týče nutnosti prokazování materiálního znaku přestupku a odmítnutí paušální tvrzení o tom, že materiální znak přestupku je vždy zahrnut ve znaku formálním. V dané věci rozhodoval krajský soud o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, kterým byl řidič uznán vinným z přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a byla mu uložena pokuta, za to, že řídil motorové vozidlo v obci rychlostí 52 km.h⁻¹, čímž překročil nejvyšší dovolenou rychlost v obci o 2 km.h⁻¹. Žalobě řidiče krajský soud vyhověl a rozhodnutí o přestupku zrušil s tím, že dle jeho názoru nedošla k naplnění materiálního znaku přestupku, neboť k překročení nejvyšší dovolené rychlosti jízdy v obci došlo toliko

² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. str. 252

o 2 km.h⁻¹, tedy se v daném případě jedná o bagatelní překročení rychlosti, které je v běžném provozu řidičem jen stěží seznatelné a ohlídatelné. Navíc k překročení nejvyšší dovolené rychlosti jízdy došlo na rovném přehledném úseku pozemní komunikace těsně před koncem obce, nikoli v blízkosti škol či přechodů pro chodce.³ NSS v souvislosti s tímto případem vyslovil právní větu podle které „samotná skutečnost, že řidič vozidla v provozu na pozemní komunikaci sice překročil nejvyšší dovolenou rychlost stanovenou právním předpisem nebo dopravní značkou, nicméně rychlost jeho jízdy se hranici nejvyšší dovolené rychlosti blížila, sama o sobě nepostačuje pro závěr o tom, že nebyla naplněna materiální stránka ... přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích ... Měla by však vést správní orgán k tomu, aby na materiální stránku tohoto jednání zaměřil svou pozornost, neboť je třeba posoudit, zda zde nejsou další pro věc relevantní okolnosti, které by teprve ve svém souhrnu takový závěr odůvodňovaly.“ Z rozsudku NSS pro správní orgány vyplývá povinnost zabývat se jednotlivými případy více do hloubky a podrobně zkoumat, zda byl naplněn materiální znak přestupku či nikoli.

2.2 Odpovědnost za přestupek

Zákonná úprava dopravních přestupků rozlišuje podle jejich subjektů přestupky, kterých se mohou dopustit fyzické osoby, právnické osoby a podnikající fyzické osoby.

Odpovědnost fyzické osoby za přestupek je vázána na věk, přičetnost a zavinění. Pachatelem přestupku může být pouze fyzická osoba, která v době jeho spáchání dovršila patnáctý rok svého věku⁴ a byla přičetná. Věková hranice odpovědnosti za přestupek tak odpovídá věkové hranici odpovědnosti za trestný čin podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále i jen „trestní zákoník“). Fyzická osoba, která v době spáchání přestupku dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku je mladistvým.⁵ Další podmínkou odpovědnosti fyzické osoby za přestupek je přičetnost, kdy zákon o odpovědnosti za přestupky uvádí

³ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. str. 253

⁴ Věková hranice odpovědnosti za přestupek je splněna prvním dnem po dni patnáctých narozenin

⁵ § 55 zákona o odpovědnosti za přestupky

důvody, pro které není osoba pro nepřičetnost odpovědná za spáchání přestupku.⁶ Samotná definice přičetnosti není v zákoně uvedena a zákonodárce předpokládá, že každý je přičetný. Pouze v případě pochybností o přičetnosti pachatele přestupku je prováděn důkaz opakem, kdy se zpravidla jedná o znalecké zkoumání z oblasti psychologie a psychiatrie.⁷ Odpovědnosti za přestupek se však nemůže zbavit osoba, která se do stavu nepřičetnosti přivedla, byť i z nedbalosti, užitím návykové látky (alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování).⁸ Poslední podmínkou odpovědnost za přestupek je zavinění, které vyjadřuje *vnitřní psychický vztah člověka k některým skutečnostem, které zakládají odpovědnost za přestupek*.⁹ Dle ustanovení § 13 zákona o odpovědnosti za přestupky je fyzická osoba pachatelem, jestliže svým zaviněným jednáním naplnila znaky přestupku nebo jeho pokusu je-li trestný. V daném případě se tedy jedná o subjektivní odpovědnost. Druh a míra zavinění je pak u fyzické osoby okolností, na základě, kterých je určována povaha a závažnost přestupku, resp. toho, zda byl přestupek spáchán z nedbalosti či úmyslně. K odpovědnosti fyzické osoby za přestupek postačuje zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.¹⁰ Zákona pak rozlišuje dvě formy úmyslu, a to úmysl přímý¹¹ a nepřímý¹². O úmysl nepřímý se bude jednat například v případě, že vozidlo bude řídit osoba, která nikdy nebyla držitelem řidičského oprávnění, neboť s ohledem na skutečnost, že povinnost být při řízení vozidla držitelem řidičského oprávnění, lze považovat za všeobecně známou věc, jež je v povědomí široké veřejnosti včetně osob bez řidičských oprávnění, tedy taková osoba zajisté věděla, že svým jednáním může ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, s tím byla srozuměna. Formami nedbalosti je pak nedbalost vědomá – jestliže pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů

⁶ § 19 zákona o odpovědnosti za přestupky: *Za přestupek není odpovědný ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat*

⁷ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-219-6. str. 78

⁸ § 19 zákona o odpovědnosti za přestupky

⁹ Rozsudek NSS ze dne 21. 12. 2007, č. j. 4 As 40/2007

¹⁰ § 15 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky

¹¹ Pachatel chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem

¹² Pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, s tím byl srozuměn

spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí¹³ a nedbalost nevědomá – pachatel nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl.¹⁴ Příkladem nedbalosti nevědomé může být situace, kdy řidič motorového vozidla překročení nejvyšší dovolenou rychlost jízdy v obci a tohoto si nevšiml, neboť nesledoval tachometr. Tedy lze v daném případě připustit že řidič vozidla nevěděl, že překračuje nejvyšší dovolenou rychlost, tudíž že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům, a to již pouhým sledováním tachometru, vědět měl a mohl, rovněž s ohledem na skutečnost, že je držitelem řidičských oprávnění a jet toliko nejvyšší dovolenou rychlostí je jednoznačně stanovena v zákoně o silničním provozu, se kterým je, coby držitel řidičského oprávnění, zajisté obeznámen.

Odpovědnost právnické osoby za přestupek je objektivní, neboť se k odpovědnosti nevyžaduje zavinění jako je tomu u fyzických osob. Právnická osoba je pachatelem přestupku, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním fyzické osoby, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě a která porušila právní povinnost uloženou právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu.¹⁵ Zákon o odpovědnosti za přestupky v ustanovení § 21 uvádí liberační důvod pro zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek, kterým je situace, kdy právnická osoba prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila.

U **odpovědnosti podnikající fyzické osoby** se rovněž jako u právnické osoby neposuzuje zavinění a odpovědnost samotná vzniká při splnění konkrétních podmínek daných ustanovením § 22 zákona o odpovědnosti za přestupky. *Podnikající fyzická osoba je tedy pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo při jejím podnikání nebo v přímé souvislosti s ním a podnikající fyzická osoba svým jednáním porušila právní povinnost, která je uložena podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě nebo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti podnikající fyzické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě, a která při podnikání osoby,*

¹³ § 15 odst. 3 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky

¹⁴ § 15 odst. 3 písm. b) zákona o odpovědnosti za přestupky

¹⁵ § 20 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky

ve vztahu ke které se považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě, nebo v přímé souvislosti s ním anebo ku prospěchu této podnikající fyzické osoby nebo v jejím zájmu porušila právní povinnost, která je uložena podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě.

Ve vztahu k dopravním přestupkům, resp. k přestupku spáchaného provozovatelem vozidla¹⁶ tím, že nesplnil povinnost vyplývající z ustanovení § 10 odst. 3 zákona o silničním provozu, kde je stanoveno, že provozovatel vozidla zajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená tímto zákonem, čímž naplnil skutkovou podstatu přestupku ve smyslu ustanovení § 125f odst. 1 téhož zákona, kde je stanoveno, že provozovatel vozidla se dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 10 nezajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená tímto zákonem, je třeba uvést, že se v daném případě jedná o objektivní odpovědnost provozovatele vozidla. Této odpovědnosti by se mohl provozovatel vozidla zprostit jedině v případě, že by prokázal některý z liberačních důvodů uvedených v ustanovení § 125f odst. 6 zákona o silničním provozu, tj. že v době před porušením povinnosti řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích bylo vozidlo, jehož je provozovatelem, odcizeno nebo byla odcizena jeho tabulka s přidělenou státní poznávací značkou, nebo podal žádost o zápis změny provozovatele vozidla v registru silničních vozidel. K tomu se rovněž vztahuje rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 As 193/2017 – 52 ze dne 2. 5. 2018, ve kterém NSS konstatoval, že „v řízení o správním deliktu již neposuzuje to, zda byl či nebyl přestupek spáchán, když o jeho existenci svědčí zmíněné podklady, protože přestupkové řízení již bylo skončeno, ale jedná se již o jeho objektivní odpovědnost, které se může zprostit jen na základě zcela jasně zákonem daných výše popsaných liberačních důvodů.“

2.3 Znaky skutkové podstaty

Skutková podstata přestupku je souhrnem objektivních a subjektivních znaků, které určují jednotlivé konkrétní přestupky a navzájem je odlišují.¹⁷ Znaky

¹⁶ Provozovatelem vozidla může být fyzická osoba, právnická osoba i podnikající fyzická osoba

¹⁷ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. str. 264

skutkové podstaty se rozdělují do čtyř skupin, a to na znaky vymezující objekt, objektivní stránku, subjekt a subjektivní stránku přestupku.

Objekt skutkové podstaty přestupku představuje společenské vztahy, zájmy či hodnoty, které jsou chráněny zákonem a proti kterým směřuje jednání pachatele. Objektem dopravních přestupků je bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích, vyjadřující zájem společnosti na ochraně života a zdraví osob a ochraně majetku.¹⁸

Objektivní stránka přestupku je charakterizována obligatorními znaky, kterými jsou jednání, následek a příčinný vztah neboli kauzální nexus mezi jednáním a následkem. Jednáním je projev lidské vůle ve vnějším světě spočívající buď v aktivním konání či opomenutím něco konat. „*Jednáním se pro účely tohoto zákona rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu nebo úředního rozhodnutí, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání nebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.*“¹⁹ Přestupky, které mohou být spáchány pouze konáním se označují jako komisivní, například přestupek dle ustanovení § 125c odst. 1 písm. f bod 3 zákona o silničním provozu spočívající v překročení nejvyšší dovolené rychlosti jízdy v obci o 20 km.h⁻¹ a více. Přestupky, které lze naopak spáchat jen opomenutím se označují jako omisivní a jedná se například o přestupek dle ustanovení § 125c odst. 1 písm. f) bod 6 zákona o silničním provozu, kdy fyzická osoba při řízení vozidla neumožní chodci na přechodu pro chodce nerušené a bezpečné přejití vozovky nebo nezastaví vozidlo před přechodem pro chodce v případech, kdy je povinna tak učinit či přestupek dle ustanovení § 83 odst. 1 písm. b) zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích spočívající v nesplnění povinnosti nového či původního vlastníka vozidla požádat ve lhůtě 10 pracovních dnů ode dne, kdy vozidlo koupil/prodal, u příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností o provedení zápisu změny vlastníka vozidla. Následkem je pak porušení nebo ohrožení zájmů, které jsou objektem přestupku, přičemž se podle toho, v čem následek spočívá rozlišují přestupky poruchové a ohrožovací. Co se týče přestupků spáchaných v silničním provozu, pak zde převažují přestupky ohrožovací. Příčinný vztah mezi jednáním a následkem

¹⁸ Rozsudek NSS ze dne 3. 6. 2010, č.j. 2 As 38/2010-70

¹⁹ § 10 zákona o odpovědnosti za přestupky

znamená, že bez pachatelova jednání by následek nenastal, resp. by nenastal způsobem, jakým nastal.²⁰ Příčinná souvislost mezi jednáním a následkem je zásadní podmínkou odpovědnosti za přešupek. V případě, že není kauzální nexus zjištěn, nelze vůči osobě uplatňovat odpovědnost za přešupek. U dopravních přešupků objektivní stránka spočívá nejčastěji v porušení zákona o silničním provozu.

Subjektem přešupku je pachatel, kterým může fyzická osoba, právnická osoba i podnikající fyzická osoba. Nejčastějším pachatelem tedy subjektem přešupků spáchaných v silničním provozu jsou nepochybně řidiči motorových vozidel, ne zřídka se však jedná o chodce či cyklisty. Právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou subjekty u přešupků souvisejících s provozováním motorového vozidla.

Subjektivní stránka přešupku obsahuje soubor znaků, které charakterizují vnitřní psychický vztah pachatele k jeho protiprávnímu jednání a jeho následkům. Obligatorním znakem subjektivní stránky přešupku, za která odpovídá fyzická osoba, je zavinění, přičemž jak již bylo uvedeno výše postačí zavinění z nedbalosti. Zavinění ovšem není podmínkou odpovědnosti za přešupky právnických a podnikajících fyzických osob, kdy v těchto případech se jedná o objektivní odpovědnost (viz text 2.2 *Odpovědnost za přešupky*). Fakultativní znaky subjektivní stránky přešupku, se kterými se lze u některých skutkových podstat setkat, jsou pohnutka a cíl neboli záměr pachatelova jednání. Pohnutka je vnitřním podnětem, který vedl pachatele k rozhodnutí spáchat přešupek. Pohnutku neboli motiv hodnotí správní orgán pouze u přešupků fyzických osob spáchaných úmyslně.

²⁰ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. str. 266

3 Řízení o dopravních přestupcích

„Správní řízení je postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.“²¹ Účelem správního řízení je vydání rozhodnutí neboli individuálního správního aktu.

Řízení o dopravních přestupcích je zvláštním druhem správního řízení, jehož účelem je zjistit, zda se skutek skutečně stal, zda se jedná o přestupek, kdo jej spáchal a jaký druh správního trestu lze za jeho spáchání uložit.

3.1 Zásady přestupkového řízení

Některé základní zásady činnosti správních orgánů zakotvuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále i jen „správní řád“), a to v ustanovení § 2 až § 8. Jednotlivé zásady neboli principy nejsou ve správním řádu výslovně označeny, zákon pouze stanovuje obecně jejich obsah. Základní principy pak od sebe nelze oddělovat a účelně některé z nich opomíjet.²² Těmito základními zásadami, které vyplývají ze správního řádu a týkají se rovněž řízení o dopravních přestupcích jsou zejména:

- **Zásada zákonnosti (legality)** – Tato zásada vychází z ustanovení § 2 odst. 1 správního řádu. Správní orgán je povinen postupovat v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.²³ Správní orgán nesmí zneužívat svou pravomoc, uplatnit ji může pouze k těm účelům, k nimž mu byla svěřena a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena. Přitom musí správní orgán dbát na to, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem.²⁴ Obecně je nutnost tohoto zákonného základu ve vztahu k výkonu veřejné moci obsažena již v čl. 2 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky (dále i jen „Ústava ČR“) a čl. 2 odst. 2 ústavního zákona č. 2/1993 Sb.,

²¹ § 9 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

²² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. str. 332

²³ § 2 odst. 1 správní řád

²⁴ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 6. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-442-2. str. 352

Listiny základních práv a svobod (dále i jen „LZPS“), konkretizována je poté v čl. 36 LZPS, který se vztahuje pouze k postupům, v nichž se konkrétní osoba domáhá svých práv. Zásada zákonnosti se nevztahuje jen na správní orgány, ale zákony musí respektovat a dodržovat i další subjekty, které ve správním řízení vystupují.

- **Zásada zákazu zneužití správního uvážení** – *„Správní orgán uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena.“*²⁵ Z předchozí zmíněné zásady zákonnosti plyne, že správní orgány mohou postupovat pouze na základě a v souladu s právním řádem a tento princip zákazu zneužití pravomoci předchozí zásadu doplňuje a koriguje v tom směru, že nelze využít svěřené pravomoci k jiným účelům, nežli ke kterým byla určena.
- **Zásada ochrany práv osob nabytých v dobré víře a jejich oprávněných zájmů** – Tato zásada vychází z ustanovení § 2 odst. 3 správního řádu, kde je uvedeno: *„Správní orgán šetří práva nabytá v dobré víře, jakož i oprávněné zájmy osob, jichž se činnost správního orgánu v jednotlivém případě dotýká (dále jen "dotčené osoby"), ...“* S touto zásadou souvisí zásada právní jistoty a důvěry jednotlivce ve správnost právních aktů orgánů veřejné moci. Požadavek ochrany dobré víry ve veřejném právu se opakovaně objevuje i v judikatuře Ústavního soudu (dále i jen „ÚS“): *„Podstatou uplatňování veřejné moci v demokratickém právním státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR) je kromě jiného také princip dobré víry jednotlivce ve správnost aktů veřejné moci a ochrana dobré víry v nabytá práva konstituovaná akty veřejné moci, ať už v individuálním případě plynou přímo z normativního právního aktu nebo z aktu aplikace práva. Princip dobré víry působí bezprostředně v rovině subjektivního základního práva jako jeho ochrana, v rovině objektivní se pak projevuje jako princip presumpce správnosti aktu veřejné moci.“*²⁶
- **Zásada proporcionality** – Tento princip zakotvuje povinnost správních orgánů postupovat přiměřeně při výkonu jím svěřených pravomocí vůči adresátům veřejné správy. Je zásadní pro hledání vhodné varianty postupu

²⁵ § 2 odst. 2 správní řád

²⁶ Nález ÚS IV.ÚS 150/01 ze dne 9. 10. 2003

za situace, kdy má správní orgán možnost volby řešení rozhodovaného případu. K posouzení, zda došlo k naplnění požadavků proporcionality v konkrétním řízení, poskytuje vodítko judikatura Ústavního soudu. Tzv. test proporcionality se skládá ze tří základních kroků, zda je zvolený prostředek k dosažení způsobilý k naplnění zamýšleného cíle, zda jde o prostředek, který co nejméně poškozuje dotčené a ještě k cíli vede a zda újma není nepřiměřená ve vztahu k cíli.²⁷

- **Zásada předvídatelnosti (legitimního očekávání)** – „*Správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.*“²⁸ Uvedené se týká především situací, kdy správní orgán aplikují normy s neurčitými pojmy či využívají správní uvážení. Správní orgány tedy mají povinnost sledovat rozhodovací praxi především správního soudnictví, aby nedocházelo ke zbytečným rozporům a nesrovnalostem mezi rozhodnutími jednotlivých orgánů.
- **Zásada procesní rovnosti** – Správní řád tuto zásadu, která vychází z čl. 37 odst. 3 LZPS²⁹, vymezuje širěji v ustanovení § 7 „(1) *Dotčené osoby mají při uplatňování svých procesních práv rovné postavení. Správní orgán postupuje vůči dotčeným osobám nestranně a vyžaduje od všech dotčených osob plnění jejich procesních povinností rovnou měrou. (2) Tam, kde by rovnost dotčených osob mohla být ohrožena, správní orgán učiní opatření potřebná k jejímu zajištění.*“
- **Zásada rychlosti a hospodárnosti** – Tato zásada rovněž označována jako zásada procesní ekonomie činnosti veřejné správy je nezbytnou podmínkou pro využívání institutů ochrany před nečinností správních orgánů. Právo každého na projednání věci bez zbytečných průtahů je zakotveno v čl. 38 LZPS. Zásada rychlosti je rovněž obsažena v ustanovení § 6 odst. 1 správního řádu, kde je uvedeno: „*Správní orgán vyřizuje věci bez zbytečných průtahů. Nečiní-li správní orgán úkony v zákonem stanovené lhůtě nebo ve lhůtě přiměřené, není-li zákonná lhůta stanovena, použije se*

²⁷ Nález ÚS Pl. ÚS 3/02 ze dne 13. 8. 2002

²⁸ § 2 odst. 4 správní řád

²⁹ „*Všichni účastníci jsou si v řízení rovni.*“

ke zjednání nápravy ustanovení o ochraně před nečinností.“ Tato zásada se projevuje požadavkem na dodržování lhůt pro vyřízení projednávaných záležitostí s tím, že tyto lhůty mohou být stanoveny zákonem, v opačném případě se uplatní pravidlo, že správní orgán provede úkon ve lhůtě přiměřené.³⁰ Tímto je účastníkům dána možnost se v případě neodůvodněných průtahů v činnosti správních orgánů obrátit na nadřízený správní orgán s požadavkem na učinění opatření proti nečinnosti. V ustanovení § 6 odst. 2 správního řádu je pak stanovena zásada hospodárnosti, která stanovuje správním orgánům povinnost postupovat tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady a dotčené osoby byly co nejméně zatěžovány. Pokud lze získat potřebné informace z úřední evidence správního orgánu, je povinen jejich obstarání zajistit. Správní orgán nesmí opatřovat důkazy, které jsou evidentně nadbytečné nebo neúčelné. Pokud to zákon výslovně neukládá, nesmí svoji povinnost provádět dokazování přenášet na účastníky řízení tím, že je bude vyzývat k předložení listin či provedení důkazů, které může provést sám. Zákon rovněž stanoví výslovný zákaz správnímu orgánu požadovat od účastníků řízení jiné podklady pro správní rozhodnutí, než stanoví právní předpis, zejména pak ty, které si správní orgán může opatřit sám.³¹

- **Zásada vzájemné spolupráce správních orgánů** – Tato zásada souvisí s hospodárností a efektivností činnosti veřejné správy. „*Správní orgány vzájemně spolupracují v zájmu dobré správy.*“³² S tímto je spojen požadavek, aby správní orgány dbaly vzájemného souladu všech postupů, které probíhají současně a souvisejí s tímiž právy nebo povinnostmi dotčené osoby.³³

Vedle základních zásad činnosti správních orgánů upravených v ustanoveních § 2 až 8 správního řádu se v rámci zahájení a průběhu správního řízení uplatňují i další tzv. procesní zásady. Významné pro charakteristiku

³⁰ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. str. 336

³¹ ONDRUŠ, Radek. *Správní řád: nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-523-0. str. 44

³² § 8 odst. 2 správní řád

³³ § 8 odst. 1 správní řád

správního řízení o dopravních přestupcích jsou především následující procesní zásady:

- **Zásada oficiality** – Podle této zásady postupují správní orgán z úřední povinnosti, tedy představuje povinnost správního orgánu zahájit řízení z moci úřední.
- **Zásada neveřejnosti ústního jednání** – Řízení o dopravních přestupcích, resp. jednání, probíhá před správním orgánem v zásadě neveřejně. Účastnit se jednání mohou tedy pouze osoby v řízení zúčastněné. Vedle pracovníků správních orgánů jsou to účastníci řízení, předvolaní svědci, znalci, tlumočníci či osoby poškozené.
- **Zásada materiální pravdy** – Správní orgán je povinen před vydáním rozhodnutí zjistit úplný skutkový stav věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti.
- **Zásada presumpce nevinny** – Tato zásada vychází z ustanovení § 69 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky, který stanoví, že *„dokud není pravomocným rozhodnutím o přestupku vyslovena vina obviněného, hledí se na něj jako na nevinného.“* Při rozhodování se správní orgán řídí pravidlem in dubio pro reo, tedy v pochybnostech ve prospěch obviněného.
- **Zásada volného hodnocení důkazů** – Na základě ustanovení § 50 odst. 4 správního řádu hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy, a přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci řízení. Zákon tedy nestanovuje žádné pořadí důležitosti důkazních prostředků, není dána jejich důkazní síla a všechny důkazní prostředky jsou tedy na stejné rovině. Je jen na uvážení správního orgánu, kterým důkazům dá větší, či menší význam. Nejprve správní orgán hodnotí důkazní prostředky jednotlivě a poté ve vzájemných souvislostech. Rozhodování je tedy vždy jedinečné a závisí na konkrétní dané situaci. S volným hodnocením důkazů souvisí povinnost správního orgánu vypořádat se s návrhy účastníků na provedení důkazů. Správní orgán sice není těmito návrhy vázán, avšak pokud některé z navržených důkazů neprovede, musí v odůvodnění rozhodnutí uvést, proč. Uvedené judikoval Nejvyšší správní soud: *„Není na libovůli správního orgánu, jakým způsobem s návrhy účastníků na provedení důkazů naloží, neboť správní*

orgán sice není ve smyslu § 52 správního řádu povinen všechny důkazy navržené účastníky provést, pokud však některé z nich neprovede, musí v odůvodnění rozhodnutí uvést, proč se tak stalo. Správní orgán je oprávněn, ale i povinen odpovědně vážit, které důkazy je třeba provést, zda je potřebné stav dokazování doplnit a posuzovat důvodnost návrhů stran na doplnění dokazování. Zásada volného hodnocení důkazů neznamena, že by bylo rozhodujícímu orgánu dáno na výběr, které z provedených důkazů vyhodnotí a které nikoli a o které opře skutkové závěry a které opomene.“³⁴

- **Zásada dvouinstančnosti řízení** – Správní řízení, tedy i řízení o dopravních přestupcích je založeno na dvouinstančnosti, která spočívá v tom, že se lze proti rozhodnutí vydanému správním orgánem prvního stupně bránit řádným opravným prostředkem (odvolání). Na základě podaného opravného prostředku je poté rozhodnutí přezkoumáno nadřízeným správním orgánem, tj. krajským úřadem.
- **Zásada ne bis in idem** – Uvedená zásada je zakotvena v ustanovení § 77 odst. 2, kde je uvedeno, že „nikdo nemůže být obviněn z přestupku za skutek, o němž již bylo v jiném řízení proti téže osobě pravomocně rozhodnuto.“ Nikdo tedy nemůže být trestán opakovaně za tentýž přestupek. S tím rovněž souvisí překážka litispendence, která brání správnímu orgánu zahájit a vést řízení o věci, pokud o téže věci bylo již řízení zahájeno.

3.2 Účastníci řízení a další subjekty řízení

Kromě správního orgánu, který stojí v nadřazeném postavení je účastník řízení hlavním subjektem řízení o (dopravních) přestupcích. Okruh účastníků řízení o přestupku je taxativně vymezen v ustanovení § 68 zákona o odpovědnosti za přestupky. Podle uvedeného ustanovení je účastníkem řízení obviněný, poškozený a vlastník věci nebo náhradní hodnoty, která může být zabráná.

3.2.1 Obviněný

Podezřelý z přestupku se stává obviněným, jakmile vůči němu správní orgán učiní první úkon v řízení.³⁵ Tímto prvním krokem je oznámení o zahájení řízení,

³⁴ Rozsudek NSS č.j. 5 As 29/2009 – 48 ze dne 13. 11. 2009

³⁵ § 69 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky

kteře obsahuje popis skutku, o kterém má být v řízení rozhodováno a jeho předběžnou právní kvalifikaci.³⁶ Zákon o odpovědnosti za přestupku vymezuje dvě základní pravidla pro postavení obviněného v řízení o přestupku, a to zásadu presumpce nevinu a zásadu in dubio pro reo, která plyne z předchozí uvedené zásady presumpce nevinu (viz text 3.2 *Zásady přestupkového řízení*). Obviněný je účastníkem řízení v plném rozsahu, což znamená, že mu náleží obecná oprávnění účastníka řízení, která vyplývají ze správního řádu. Jedná se například o právo navrhnout důkazy, vyjádřit v řízení své stanovisko, žádat správní orgán o informace o řízení, vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí, nahlížet do spisu, činit si z něho výpisy, požadovat kopie spisu.³⁷ Dalším významným právem obviněného je právo na obhajobu. Obviněný má právo žádat správní orgán, aby nařídil ústní jednání a aby provedl jeho výslech.³⁸ S právem na obhajobu rovněž souvisí právo obviněného podat opravný prostředek ve svůj prospěch. Neméně důležité je pak právo obviněného zvolit si ke svému zastupování zmocněnce, a to na základě udělené plné moci. Plnou moc lze udělit písemně či ústně do protokolu, přičemž podpisy zmocněnce a zmocnitele na plné moci, nemusí být úředně ověřeny, pokud se však nejedná o plnou moc generální³⁹. V řízení o přestupku si obviněný může zvolit pouze jednoho zmocněnce pro své zastupování. Ke zmocněnci je třeba uvést, že není účastníkem řízení, za obviněného může jednat pouze v rozsahu stanoveném v plné moci.⁴⁰

3.2.2 Poškozený

Poškozený je účastníkem v části řízení, která se týká jím uplatněného nároku na náhradu škody způsobené spáchaným přestupkem. Správní orgán vyrozumí osobu, které byla spáchaním přestupku způsobena škoda, pokud je mu známa, o možnosti uplatnit nárok na náhradu škody. Tato osoba, resp. poškozený, může nárok na náhradu škody uplatnit nejpozději při prvním ústním jednání nebo ve lhůtě určené správním orgánem. Pokud již tato osoba nárok na náhradu škody uplatnila v předcházejícím trestním řízení o totožném skutku, stává se poškozeným

³⁶ § 78 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky

³⁷ § 36 a § 38 odst. 4 správní řád

³⁸ § 80 odst. 2 a § 82 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky

³⁹ Plná moc, ve které není uveden rozsah právních úkonů, ke kterým je zmocněnec zmocněn. Zmocněnec je tedy oprávněn provádět za zmocnitele veškeré právní úkony.

⁴⁰ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-212-7. str. 421

zahájením řízení o přestupku.⁴¹ V případě řízení o přestupcích se zpravidla jedná o majetkovou škodu. Závažnější zdravotní újmy jsou obvykle řešeny v trestním řízení. Otázka náhrady škody v řízení vedeném správním orgánem je otázkou pouze dílčí a není účelné, aby zjišťování a prokazování škody neúměrně protahovalo řízení, jehož hlavním smyslem je především zjistit a prokázat skutečnost, zda obviněný přestupek spáchal, případně učinit rozhodnutí o jeho vině a uložit správní trest. V případě dopravních nehod, kdy vozidlo viníka dopravní nehody je anebo by alespoň mělo být pojištěno dle ustanovení § 1 zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, správní orgán o náhradě škody rozhodnout nemůže. Uvedené vyplývá z ustanovení § 70 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky, kde je uvedeno, že: „pokud osoba uplatní nárok na náhradu škody způsobené spáchaním přestupku ..., a o takovém nároku již bylo rozhodnuto v občanskoprávním nebo jiném řízení nebo pokud takové řízení probíhá, správní orgán ji vyrozumí o nemožnosti rozhodovat o náhradě této škody ..., či o výsledku řízení o přestupku“.

Vedle účastníků řízení mohou v řízení o přestupku vystupovat i další subjekty řízení, kterými zejména jsou zákonný zástupce a opatrovník mladistvého či orgán sociálně-právní ochrany dětí. Tyto subjekty nezřídka vystupují i v řízení o dopravních přestupcích, a to ať už se jedná o ty méně závažné jako je chůze na červenou či závažnější spočívající v řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu.

Zákonný zástupce a opatrovník mladistvého, který je obviněný ze spáchaní přestupku, nevystupuje v řízení jako procesní zástupce mladistvého obviněného, neboť jemu náleží plná procesní způsobilost.⁴² Zákonný zástupce a opatrovník však disponuje některými samostatnými procesními právy, která napomáhají k obhajobě mladistvého. Těmito právy jsou např. právo na vyrozumění o zahájení řízení, právo zvolit mladistvému obviněnému zmocněnce, právo navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení, právo účastnit se ústního jednání, právo vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům, právo na oznámení rozhodnutí či právo podat řádný opravný prostředek (odpor, odvolání) ve prospěch mladistvého obviněného proti rozhodnutí.⁴³ Jestli však mladiství

⁴¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. str. 293

⁴² Rozsudek NSS sp. zn. 5 As 65/2009-39 ze dne 22. 1. 2010

⁴³ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. str. 295

obviněný v době projednávání přestupku dovrší 18 let, uvedená procesní práva již bývalému zákonnému zástupci nebo opatrovníkovi nepřísluší.⁴⁴

Orgánu sociálně-právní ochrany dětí náleží v řízení o přestupku v podstatě stejná práva jako zákonnému zástupci a opatrovníkovi mladistvého. Je-li však za totožný skutek obviněn i zákonný zástupce či opatrovník mladistvého obviněného, nebo je-li důvodná obava, že nebudou tyto subjekty řádně hájit zájmy mladistvého obviněného, vykonává stanovená procesní práva pouze orgán sociálně-právní ochrany dětí.

3.3 Postup před zahájením řízení

Správní orgány jsou povinny přijímat podněty a zabývat se každým z nich, aby bylo zahájeno řízení z moci úřední. Dopravní přestupky příslušným správním orgánům bez zbytečného odkladu⁴⁵ oznamují orgány Policie ČR a obecní (městské) policie, mají-li důvodné podezření, že byl spáchán přestupek a nejsou-li příslušní k projednání věci. Těmto orgánům zákon ukládá povinnost, aby učinili nezbytná šetření ke zjištění osoby podezřelé ze spáchání přestupku a k zajištění důkazních prostředků pro pozdější dokazování před správním orgánem. O zjištěných skutečnostech sepíše orgán úřední záznam a společně s nashromážděnými důkazy (fotodokumentace, výtisky dechových zkoušek, kamerový záznam z vozidla, plánek dopravní nehody) věc podezření ze spáchání přestupku předá (prostřednictvím datové schránky, osobně, poštovní službou) věcně a místně příslušnému správnímu orgánu.

Před samotným řízením o přestupku je pak správní orgán povinen prověřit, zda jsou dány zákonné podmínky pro jeho zahájení. Toto prověření provádí tzv. oprávněná úřední osoba, které je konkrétní případ přidělen. Oprávněná úřední osoba se nejprve důkladně seznámí s obsahem spisové dokumentace a následně posoudí, zda jsou dány veškeré zákonné podmínky pro zahájení řízení o daném dopravním přestupku, zda věc spadá do místní a věcné působnosti správního orgánu či zda není nutné provést některé úkony před zahájením řízení jako je tomu např. u oznámení o zadržení řidičského průkazu, kdy je v případě, že byly

⁴⁴ Rozsudek NSS sp. zn. 4 As 77/2014 – 33 ze dne 11. 7. 2014

⁴⁵ Nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy se o přestupku dozví

v samotném skutku Policií ČR zahájeny úkony trestního řízení, zapotřebí požádat o souhlas státního zástupce se zadržením řidičského průkazu.

V případě, že správní orgán nemá dostatečné množství podkladů pro zahájení řízení, dožádá orgán Policie ČR či obecní (městské) policie o doplnění spisového materiálu nebo požádá o součinnost jiný správní orgán (např. požádá jiný úřad o zaslání kopie rozhodnutí, kterým byl podezřelému z přestupku uložen zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel).

Zákon rovněž stanovuje důvody, pro které správní orgán, aniž řízení zahájí, věc usnesením odloží. Například jestliže správní orgán dojde k závěru, že došlé oznámení neodůvodňuje zahájení řízení o přestupku nebo předání věci nebo jestliže odpovědnost za přestupek zanikla. Je třeba uvést, že odložení nebrání případnému pozdějšímu zahájení řízení o přestupku, budou-li k tomu splněny zákonné podmínky.

3.4 Zahájení řízení

*„Správní orgán zahájí řízení o každém přestupku, který zjistí, a postupuje v řízení z moci úřední.“*⁴⁶ Zde se projevuje jak zásada oficiality, tak zásada legality.

Řízení o přestupku se zahajuje doručením oznámení o zahájení řízení podezřelému z přestupku. Oznámení o zahájení řízení je tedy prvním úkonem v řízení a jeho doručením se stává podezřelý obviněným. Oznámení o zahájení řízení o přestupku obsahuje popis skutku, o kterém má být v řízení rozhodováno, a jeho předběžnou právní kvalifikaci.⁴⁷ Správní orgán je oprávněn v průběhu řízení změnit právní kvalifikaci skutku, o čemž však musí obviněného vyrozumět. Oznámení o zahájení řízení může být spojeno i s jiným úkonem v řízení, kterým může být nařízení ústního jednání a předvolání k němu.⁴⁸

Řízení o přestupku v tzv. zkráceném řízení může být zahájeno doručením příkazu podezřelému.

⁴⁶ § 78 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky

⁴⁷ § 78 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky

⁴⁸ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-365-0. str. 160

3.5 Ústní jednání

Zákon o přestupcích účinný do 30. 6. 2017, na rozdíl od dnešní právní úpravy, stanovoval správnímu orgánu povinnost konat v prvním stupni ústní jednání. Současný platný zákon o odpovědnosti za přestupky ve svém ustanovení § 80 odst. 1 říká, že správní orgán **může** nařídit ústní jednání. Zároveň by však měl správní orgán vycházet z pravidla, že ústní jednání má být nařízeno, je-li to nezbytné pro zjištění stavu věci. O nařízení ústního jednání může rovněž požádat obviněný, je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv. O tomto právu je správní orgán povinen obviněného poučit. Zákon o odpovědnosti za přestupky však výslovně nedává obviněnému právo na to, aby bylo nařízeno ústní jednání, pouze je zde formulováno právo žádat o jeho nařízení. Návrh obviněného na nařízení ústního jednání může správní orgán usnesením zamítnout. Zamítnutí žádosti by mělo být jen velmi výjimečně a ze zvláště relevantních důvodů.⁴⁹ Pokud se jedná o obviněného mladistvého, správní orgán nařídí ústní jednání vždy i bez jeho požádání a o jeho konání vyrozumím zákonného zástupce mladistvého a orgán sociálně-právní ochrany dětí.

K ústnímu jednání, které je neveřejné, správní orgán písemně předvolá účastníky řízení (obviněného) s dostatečným předstihem, nejméně pětidenním. V případě, že byl obviněný řádně předvolán a souhlasí s konáním ústního jednání bez vlastní přítomnosti nebo pokud se na předvolání bez náležité omluvy nebo bez dostatečného důvodu nedostaví, lze konat ústní jednání bez jeho přítomnosti.⁵⁰ Obviněný má toliko právo účastnit se nařízeného ústního jednání nikoli povinnost. Obviněnému tedy nelze za jeho neúčast uložit pořádkovou pokutu či ho nechat předvést.

V případě, že se obviněný či jeho právní zástupce dostaví k nařízenému ústnímu jednání, oprávněná úřední osoba zastupující správní orgán ověří jeho totožnost a zahájí ústní jednání. Správní orgán nejprve poučí obviněného o jeho právech a povinnostech („Poučení obviněného“ je uvedeno v příloze č. 1) a následně mu zopakuje obvinění, resp. popis skutku a jeho právní kvalifikaci. Poté je obviněnému předložena spisová dokumentace, se kterou má možnost se seznámit a vyjádřit se k podkladům v ní obsažených a dále možnost vyjádřit se k samotné

⁴⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. str. 298

⁵⁰ § 80 odst. 4 zákona o odpovědnosti za přestupky

věci. Zákon o odpovědnosti za přestupku stanovuje právo obviněného nevyprávět a současně zakazuje, aby správní orgán obviněného k výpovědi či doznání nutil. Byli-li předvoláni k ústnímu jednání svědci (zpravidla se jedná o policisty či strážníky městské policie) následuje jejich výslech ze strany správního orgánu, resp. oprávněné úřední osoby, a následně je obviněnému dána možnost pokládat svědkům otázky prostřednictvím správního orgánu. Po provedených svědeckých výpovědích následuje dokazování, kdy obviněnému je dána možnost vyjádřit se k jednotlivým důkazům, popřípadě navrhnout doplnění provedených důkazů, či provedení nových důkazů a provedení výslechu svědků.

O ústním jednání se sepisuje protokol, který podepisuje oprávněná úřední osoba, popřípadě osoba, která byla pověřena sepsáním protokolu, a dále všechny osoby, které se jednání účastnily. Odepření podpisu, důvody odepření a námitky proti obsahu protokolu se v protokolu zaznamenají.

V praxi jsem se setkala se situací, kdy se obviněný sice k ústnímu jednání dostavil, avšak po poučení a zopakování obvinění uvedl, že se vzdává práva být přítomen výslechu svědků, pokládat jim otázky, vzdává se práva být přítomen provedenému dokazování a uplatňovat v rámci něho námitky. Výslech svědků (policistů) byl tedy následně proveden bez jeho nepřítomnosti.

3.6 Skončení řízení před správním orgánem

Řízení o dopravním přestupku před správním orgánem může ze zákona skončit několika způsoby, přičemž mezi ty nejčastější patří vydání rozhodnutí, kterým se obviněný uznává vinným či zastavení řízení.

3.6.1 Rozhodnutí

Rozhodnutí v řízení o dopravních přestupcích je individuálním správním aktem, jímž se rozhoduje v určité konkrétní věci vůči jmenovitě určené osobě. Rozhodnutí musí být vydáno věcně, funkčně a místně příslušným správním orgánem a musí obsahovat předepsané obsahové a formální náležitosti. Rozhodnutí správního orgánu musí být v souladu s právními normami a vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Správní orgán je povinen rozhodnutí vydat bez zbytečného odkladu nejpozději do 30 od zahájení řízení.

Rozhodnutí o dopravním přestupku se vyhotovuje v písemné formě a jeho obsahovými náležitostmi jsou výroková část, odůvodnění a poučení účastníků o možnosti podat opravný prostředek.

Ve **výrokové části** správní orgán jednoznačně, přesně a srozumitelně rozhoduje o věci. Dle nálezu Ústavního soudu II. ÚS 583/03 ze dne 21. 7. 2004 výrok po obsahové stránce musí být jasný, srozumitelný, přesný a určitý, aby mohl být závazný a vykonatelný. Výroková část rozhodnutí, kterým se obviněný uznává vinným ze spáchání dopravního přestupku v první řadě obsahuje identifikační údaje osoby, která přestupek spáchala. Těmito údaji jsou jméno, příjmení, datum, narození a trvalý pobyt. Do výrokové části správní orgán uvede řešení otázky, která je předmětem řízení. Výroková část musí kromě vyslovení viny, v případě, že se jedná o fyzickou osobu, obsahovat formu zavinění. Dále výrok obsahuje právní ustanovení, podle kterých správní orgán rozhodoval, tedy paragrafově vymezen přestupek, který je obviněnému kladen za vinu. V neposlední řadě je součástí výroku popis skutku s označením místa, času a způsobu jeho spáchání.⁵¹ Popis skutku musí být jasný, srozumitelný a určitý a tím pádem přezkoumatelný. Ve výrokové části správní orgán rovněž uvede druh a výměru správního trestu, popřípadě výrok o mimořádném snížení výměry pokuty a lhůtu ke splnění uložené povinnosti. Uvedené se týká i výroku o náhradě nákladů řízení, jsou-li uloženy. Rozhodnutí dále musí obsahovat výrok o započtení doby, po kterou obviněný na základě opatření učiněného v souvislosti s projednávaným přestupkem již nesměl činnost vykonávat, do doby zákazu činnosti. Uvedené se týká případu, kdy je pachatel přestupku na místě silniční kontroly zadržen řidičský průkaz a následně mu je uložen správní trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel, neboť po dobu zadržení řidičského průkazu nesmí řídit motorová vozidla. V takovém případě musí být ve výroku uvedeno, že se do doby výkonu správního trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení všech motorových vozidel dle ustanovení § 118c odst. 3 zákona o silničním provozu, započítává doba zadržení řidičského průkazu ode dne XX. XX. 20XX, kdy byl jmenovanému zadržen řidičský průkaz policistou. Výroková část rozhodnutí může obsahovat více výroků. Příklad „výroku rozhodnutí o dopravním přestupku“ je uveden v příloze č. 2.

⁵¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. str. 298

Odůvodnění má zásadní význam z hlediska přesvědčivosti rozhodnutí. V odůvodnění je nezbytné uvést důvody, které správní orgán vedly k rozhodnutí, podklady pro jeho vydání a úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů. K tomu se staví rozsudek NSS sp. zn. 4 Azs 55/2003 ze dne 22. 1. 2004: *„Rozhodnutí správního orgánu, v jehož odůvodnění nejsou uvedeny důkazy, na jejichž podkladě správní orgán dovodil své závěry, je v rozporu s § 47 odst. 3 správního řádu a je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Nejsou-li důkazy obsaženy ani ve správním spise, nemá skutkový stav, který vzal správní orgán za základ svého rozhodnutí, oporu ve spise.“* Dále je v odůvodnění potřeba uvést, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí. Odůvodnění musí být dostatečně konkrétní, nestačí odkázat na ustanovení právních předpisů. Nedostatečné odůvodnění může mít totiž za následek vyslovení nezákonnosti rozhodnutí odvolacím správním orgánem. Dle ustanovení § 52 správního řádu není správní orgán návrhy účastníků vázán, avšak má vždy provést důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci. Na základě tohoto ustanovení má správní orgán možnost, ale zároveň i povinnost provádět pouze ty důkazy, které dle něj mohou objasnit skutkový stav relevantní pro dané řízení. V případě, že správní orgán některé navržené důkazy neprovede, je povinen toto své rozhodnutí řádně zdůvodnit. Nezdůvodnění neprovedení jednotlivých důkazů může znamenat vadu řízení mající vliv na nezákonnost rozhodnutí. Jestli to opravdu ke zrušení rozhodnutí pro vady řízení povede, bude záležet na posouzení nadřízeného správního orgánu.

Součástí rozhodnutí je i **poučení o opravném prostředku**. V poučení je nezbytné uvést, zda je rozhodnutí konečné nebo proti němu lze podat opravný prostředek. Pokud je možné proti rozhodnutí podat opravný prostředek, musí být v poučení uvedeno v jaké lhůtě, odkdy tato lhůta běží, který správní orgán bude o opravném prostředku rozhodovat a u kterého správního orgánu se opravný prostředek podává. Proti rozhodnutí o dopravních přestupcích lze podat odvolání. Rozhodnutí o dopravním přestupku v tzv. zkráceném přestupkovém řízení je příkazem, proti kterému lze podat odpor.

Vedle obligatorních obsahových náležitostí musí písemné vyhotovení rozhodnutí obsahovat rovněž formální náležitosti. Formálními náležitostmi jsou dle správního řádu např. označení „rozhodnutí“ nebo jiné označení stanovené zákonem,

označení správního orgánu, který rozhodnutí vydal, číslo jednací, datum vyhotovení, otisk úředního razítka, jméno, příjmení, funkce a podpis oprávněné úřední osoby. Rozhodnutí musí být také opatřeno otiskem kulatého úředního razítka se státním znakem.

3.6.2 Zastavení řízení

V řízení o dopravních přestupcích mohou nastat situace, kdy nelze pokračovat v řízení o přestupku. Zákon o odpovědnosti za přestupky v ustanovení § 86 odst. 1 obligatorně stanovuje důvody, pro které správní orgán řízení zastaví, a to např. v případě, že: skutek, o němž se vede řízení, se nestal nebo není přestupkem, skutek nespáchal obviněný, spáchání skutku, o němž se vede řízení, nebylo obviněnému prokázáno, obviněný požívá výsad a imunit podle mezinárodního práva, obviněný v době spáchání skutku nedovršil patnáctý rok svého věku, obviněný nebyl v době spáchání skutku pro nepřičetnost za přestupek odpovědný, odpovědnost za přestupek zanikla, o totožném přestupku dříve zahájil řízení podle tohoto zákona proti téže osobě jiný správní orgán, o skutku již bylo pravomocně rozhodnuto správním orgánem, obviněný zemřel nebo zanikl nebo o skutku již bylo rozhodnuto jako o disciplinárním deliktu a uložené opatření lze považovat za postačující.

Dále správní orgán **může** usnesením zastavit řízení, jestliže správní trest, který lze za přestupek uložit, je bezvýznamný vedle trestu, který byl obviněnému uložen za jiný skutek v trestním řízení.⁵² Taková situace se týká například případu, kdy obviněný řídil vozidlo pod vlivem alkoholu (naměřena hodnota nad 1 promile alkoholu v krvi) či v případě, že řídil vozidlo ačkoli mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel a s tímto byl prokazatelně seznámen a zároveň při následné silniční kontrole např. nepředložil osvědčení o registraci vozidla, tedy se nejedná o tzv. jednočinný souběh. Obviněný by v takovém případě byl uznán vinným ze spáchání přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle ustanovení § 274 odst. 1 trestního zákoníku či ze spáchání přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) téhož zákona a byl mu např. uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel v trvání 30 měsíců a trest odnětí svobody

⁵² § 86 odst. 5 zákona o odpovědnosti za přestupky

ve výměře 15 měsíců, přičemž správní orgán by měl rozhodnout o přestupku spočívajícím v nepředložení osvědčení o registraci vozidla, za který lze pachateli uložit pokutu od 1.500 Kč do 2.500 Kč, z čehož je zřejmé, že tento trest by byl bezvýznamný vedle trestu, který byl obviněnému uložen za jiný skutek v trestním řízení.

Správní orgán o zastavení řízení rozhoduje formou usnesení, přičemž v některých případech se toto usnesení pouze poznamená do spisu (např. při zastavení řízení z důvodu, že obviněný zemřel nebo zanikl či v případě, že správní orgán v průběhu řízení zjistí, že o totožném skutku zahájil řízení o přestupku proti téže osobě jiný správní orgán).

3.7 Zkrácené řízení o přestupku

Správní orgány v některých případech nevedou „klasické“ správní řízení o dopravním přestupku, ale mohou za určitých podmínek využít formu tzv. zkráceného řízení, které je podstatně rychlejší a hospodárnější. Zkráceným řízením je vydání příkazu či příkazu na místě.

3.7.1 Vydání příkazu

Příkaz je formou rozhodnutí, kterou může správní orgán ve správním řízení, tedy i v řízení o dopravním přestupku, pokud považuje skutková zjištění za dostatečná, rozhodnout. Příkaz lze tedy vydat v případě, že je přestupek spolehlivě zjištěn a není potřeba provádět dokazování. Ze spisové dokumentace musí jednoznačně vyplývat jaký skutek se stal a kdo jej spáchal. V takovém případě správní orgán nenařídí ústní jednání a rozhodne pouze na podkladě spisové dokumentace příkazem, který je prvním úkonem v řízení a má v zásadě totožné náležitosti jako rozhodnutí. Příkazem je obviněný uznán vinným ze spáchání přestupku a lze jím uložit správní trest pokuty i zákazu činnosti. Příkazem nelze rozhodnout o přestupku, který byl spáchán mladistvým. Správní řízení je v tomto případě zahájeno dnem doručení příkazu. Proti vydanému příkazu má obviněný možnost bránit se podáním odporu ve lhůtě do 8 dnů ode dne jeho doručení. Pokud obviněný odpor v uvedené lhůtě nepodá, příkaz se stává pravomocným a vykonatelným.

3.7.2 Vydání příkazu na místě

Příkaz na místě je další formou rozhodnutí, kterou lze ve zkráceném řízení, a především zjednodušeným způsobem, při splnění určitých podmínek, rozhodnout o některých dopravních přestupcích. Jednou z důležitých podmínek, bez které by nešlo příkaz na místě vůbec uložit, je souhlas obviněného se spácháním přestupku, tedy se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku a v neposlední řadě rovněž s uložením pokuty a její výší. Smyslem uložení příkazu na místě je především rychle a s minimem nezbytných formalit vyřešit méně závažné přestupky. Tento způsob vyřízení dopravních přestupků využívá zejména Polici ČR či městská policie, ale i správní orgány. Příkazem na místě pak lze uložit pouze pokutu (nejvýše 10.000 Kč) a nelze jím projednat přestupky, za které je společně s pokutou ukládán zákaz činnosti.

V případě, že je obviněnému uložen příkaz na místě obdrží příkazový blok, který se podpisem obviněného stává pravomocným a vykonatelným rozhodnutím. O tomto musí být obviněný poučen. Rozlišujeme dva typy příkazových bloků, a to blok na pokutu na místě zaplacenou, který je na obrázku č. 1

Obrázek č. 1: Blok na pokuty na místě zaplacenou

BLOK NA POKUTU NA MÍSTĚ ZAPLACENOU Číslo bloku: **B 0500944**

1. Jméno, příjmení

2. Datum narození

3. Adresa místa trvalého pobytu

4. Totožnost ověřena

5. Popis skutku – čas, místo, způsob spáchání.....
.....
.....

6. Pokuta uložena za přestupek podle § zák. č. Sb., ve znění p.p.

7. Forma zavinění: **úmysl / nedbalost** (nehodící se škrtněte)

8. Celková výše uložené pokuty Kč, slovy Kč
Platí jako stvrzenka o zaplacení pokuty.

Podpisem obviněného se příkazový blok stává pravomocným a vykonatelným rozhodnutím.

9. V dne 20

10. Označení správního orgánu, jméno a příjmení, funkce nebo služební číslo či identifikační číslo oprávněné úřední osoby a její podpis

11. Souhlasím s projednáním přestupku v příkazním řízení na místě, potvrzuji, že údaje uvedené na všech částech bloku souhlasím, a potvrzuji převzetí části B bloku, dne 20 podpis obviněného

otisk úředního razítka

Část A bloku - Série BB / 2017

46 63401 MFin 6401 - vzor C, 1

Zdroj: vlastní

V případě, že obviněný nemůže jemu uloženou peněžitou povinnost na místě splnit, neboť u sebe nemá hotovost, je mu uložen blok na pokutu na místě nezaplacenou, který je na obrázku č. 2

Obrázek č. 2: Blok na pokutu na místě nezaplacenou

BLOK NA POKUTU NA MÍSTĚ NEZAPLACENOU Číslo bloku: **A 0004751**

1. Jméno, příjmení 2. Datum narození

3. Adresa místa trvalého pobytu

4. Totožnost ověřena

5. Popis skutku – čas, místo, způsob spáchání.....

6. Pokuta uložena za přešůpek podle § zák. č. Sb., ve znění p.p.

7. Forma zavinění: **úmysl / nedbalost** (nehodící se škrtněte)

8. Celková výše uložené pokuty Kč, slovy

Podpisem obviněného se příkazový blok stává pravomocným rozhodnutím.

9. Tímto blokem uloženu pokutu jste povinen zaplatit nejdéle do 15 dnů ode dne následujícího po dni, kdy Vám byla uložena.
Uloženu pokutu zaplatě ve lhůtě splatnosti na účet uvedený na složence nebo na místě
Při placení pokuty v hotovosti předložte k nahlédnutí tento blok. Po zaplacení pokuty obdržite na zaplacenou částku stvrzenku.
Nezaplatíte-li pokutu v uvedené lhůtě uvedeným způsobem, příkazový blok se stane vykonatelným rozhodnutím a pokuta bude vymáhána.

10. V dne 20

11. Označení správního orgánu, jméno a příjmení, funkce nebo služební číslo či identifikační číslo oprávněné úřední osoby a její podpis

12. Souhlasím s projednáním přešůtku v příkazním řízení na místě, potvrzují, že údaje uvedené na všech částech bloku souhlasí, a potvrzují převzetí části B bloku, dne 20 podpis obviněného

46 6400 MFin 6400 - vzor č. 1

otisk úředního razítka

Část A bloku - Série BA / 2017

Zdroj: vlastní

Jak je již z uvedených fotografií příkazových bloků zřejmé, musí obsahovat identifikační údaje obviněného (jméno, příjmení, datum narození, trvalý pobyt), číslo a typ průkazu podle, kterého byla totožnost obviněného ověřena (zpravidla občanský průkaz), popis skutku s označením času, místa a způsobu jeho spáchání, právní kvalifikaci skutku, formu jeho zavinění, výši uložené pokuty, označení správního orgánu a oprávněné úřední osoby, která příkazový blok vydala, včetně jejího podpisu, otisk úředního razítka, datum a místo jeho vydání a především podpis obviněného, kterým se, jak již bylo řečeno výše, stává příkazový blok pravomocným a vykonatelným rozhodnutím.

S ohledem na to, že s vydáním příkazového bloku musí obviněný souhlasit, se nelze proti němu následně bránit oprávným prostředkem. Příkaz na místě lze však přezkoumat v přezkumném řízení, které lze zahájit do 6 měsíců od jeho nabytí právní moci.

3.8 Řádné opravné prostředky

Právní úprava řízení o dopravních přestupcích umožňuje, aby vydaná rozhodnutí správních orgánů byla prostřednictvím zákonem upravených prostředků přezkoumána. Podáním opravného prostředku napadá účastník řízení rozhodnutí, má-li za to, že je nesprávné. Proti rozhodnutí správního orgánu lze podat řádné a mimořádné opravné prostředky. Ty se liší podle toho, zda směřují proti rozhodnutí, které je či není v právní moci. Rozhodnutí, která nejsou v právní moci, lze napadnout řádnými opravnými prostředky, kterými v řízení o dopravních přestupcích jsou odvolání a odpor. Mimořádnými opravnými prostředky se pak lze domáhat přezkoumání pravomocných rozhodnutí.

3.8.1 Odvolání

Odvolání je řádným opravným prostředkem, který může účastník řízení podat proti nepravomocnému rozhodnutí vydanému správním orgánem v prvním stupni. Podání odvolání je subjektivním právem účastníka řízení, kterým se domáhá u odvolacího orgánu nápravy vydaného rozhodnutí, které považuje z nějakého důvodu za nesprávné. Je tedy pouze na něm, zda odvolání podání či nikoli.

Proti rozhodnutí o přestupku, kterým byla vyslovena vina se tak může odvolat: obviněný v plném rozsahu, poškozený v omezeném rozsahu (pouze proti výroku o nároku na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení) dále zákonný zástupce a opatrovník mladistvého obviněného a orgán sociálně-právní ochrany dětí (nejsou účastníci řízení) a to pouze ve prospěch obviněného mladistvého proti výroku o vině a správním trestu. Odvolání lze rovněž podat proti usnesení, které se účastníku oznamuje. Proti usnesení, které se pouze poznamená do spisu se nelze odvolat. Účastník řízení má rovněž právo vzdát se práva na podání odvolání nebo již podané odvolání vzít zpět, a to písemně nebo ústně do protokolu poté co mu bylo rozhodnutí oznámeno. V takovém případě nabývá rozhodnutí právní moci dnem vzdání se práva na odvolání a jestliže tak účastník řízení učiní nemůže již odvolání podat. V případě zpětvzetí odvolání správní orgán řízení zastaví, přičemž rozhodnutí nabyde právní moci následujícím dnem. Pokud odvolatel vzal odvolání zpět nemůže jej opět podat.

Odvolání se podává do 15 ode dne oznámení rozhodnutí u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal, a to písemně, ústně do protokolu či v elektronické

podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem. Lhůta pro podání odvolání začíná běžet dnem následujícím po oznámení rozhodnutí. Bylo-li tedy rozhodnutí obviněnému doručeno dne 8. 3. 2021 je posledním dnem pro podání odvolání 23. 3. 2021, přičemž odvolací lhůta je zachována i v případě, že odvolání bylo v poslední den lhůty předáno k poštovní přepravě. Pokud by odvolání podáno nebylo, rozhodnutí by nabylo právní moci dne 24. 3. 2021. Odvoláním lze napadnout výrokovou část rozhodnutí, jednotlivý výrok. Odvolání podané pouze proti odůvodnění rozhodnutí je nepřipustné.

Odvolání musí jednak obsahovat obecné náležitosti podání uvedené v ustanovení § 37 odst. 2 správního řádu, tedy kdo jej činí, které věci se týká a co se navrhuje. Fyzická osoba musí uvést své jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování. Právnícká osoba musí uvést svůj název nebo obchodní firmu, identifikační číslo a adresu sídla. Odvolání musí též obsahovat označení správního orgánu, jemuž je určeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu ho napadá, v čem spatřuje rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení jež mu předcházelo a v neposlední řadě podpis osoby, která jej činí. V případě, že některou z uvedených náležitostí odvolání postrádá, např. chybí odůvodnění odvolání či podpis osoby, která jej podává, vyzve správní orgán účastníka řízení k doplnění chybějících údajů a stanoví účastníku přiměřenou lhůtu k jejich doplnění. V případě, že odvolání neobsahuje žádné odvolací důvody jedná se o tzv. blanketní odvolání.

Obviněný může v podaném odvolání uvádět nové skutečnosti a důkazy, kdy toto pravidlo vychází z ustanovení § 97 odst. 1 zákona o odpovědnosti a liší se tak od obecné úpravy stanovené v ustanovení § 82 odst. 4 správního řádu⁵³. Uvedené rovněž vyplývá z rozsudku NSS sp. zn. 1 As 96/2008-115 ze dne 22. 1. 2009, který již za účinnosti předchozí právní úpravy přestupkového práva judikoval, že *„Obviněný z přestupku může uplatňovat nové skutečnosti a navrhopvat nové důkazy i v odvolání; omezení stanovené v § 82 odst. 4 správního řádu z roku 2004 na řízení o přestupku nedopadá.“*

Dále je třeba uvést, že podané odvolání proti rozhodnutí o přestupku má vždy odkladný (suspenzivní) účinek. To znamená, že pokud je podáno odvolání

⁵³ „K novým skutečnostem a k návrhům na provedení nových důkazů, uvedeným v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení, se přihlédne jen tehdy, jde-li o takové skutečnosti nebo důkazy, které účastník nemohl uplatnit dříve.“

nenastává právní moc napadeného rozhodnutí a rovněž nenastává jeho vykonatelnost či jiné právní účinky. Pokud byl tedy např. rozhodnutím obviněnému z přestupku uložen správní trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel a nebyl mu na místě silniční kontroly zadržen řidičský průkaz, může obviněný nadále řídit motorová vozidla, dokud nebude o skutku pravomocně rozhodnuto. Kromě suspenzivního účinku má odvolání rovněž účinek devolutivní, který spočívá v tom, že se po podaném odvolání přesouvá pravomoc věc projednat na nadřízený tzv. odvolací správní orgán, kterým je, v případě řízení o dopravních přestupcích zpracovávaných Magistrátem města Plzně, Krajský úřad Plzeňského kraje.

V případě, že účastník řízení odvolání podá je správní orgán povinen do 30 dnů ode dne, kdy mu bylo oznámení doručeno, postoupit spisovou dokumentaci odvolacímu správnímu orgánu. Spolu se spisovou dokumentací předkládá správní orgán prvního stupně odvolacímu orgánu i své stanovisko k odvolacím důvodům. Následně nadřízený správní orgán přezkoumává napadené rozhodnutí správního orgánu prvního stupně v plném rozsahu, tedy z hlediska zákonnosti i věcné správnosti.⁵⁴ Nadřízený správní orgán odvolání zamítne, pokud je opoždění nebo nepřípustné. Jestliže dojde k závěru, že je napadené rozhodnutí v rozporu s právními předpisy nebo že je nesprávné, napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a řízení zastaví, napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a věc vrátí k novému projednání správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal, napadené rozhodnutí nebo jeho část změní. V případě, že odvolací orgán dojde k závěru odvolání je nedůvodné, napadené rozhodnutí potvrdí a odvolání zamítne. Rovněž je třeba uvést, že je odvolací správní orgán vázán zásadou zákazu reformace in peius (zákaz změny k horšímu), tedy nemůže změnit výrok napadeného rozhodnutí o správním trestu v neprospěch obviněného. Z rozsudku NSS sp. zn. 6 Afs 169/2016-42 ze dne 1. 3. 2017, pak vyplývá, že uvedená zásada nevylučuje, aby správní orgán prvního stupně uložil novým rozhodnutím obviněnému přísnější správní trest, pokud bylo jeho původní rozhodnutí v odvolacím řízení jako celek zrušeno a správní orgán prvního stupně v novém řízení posoudil otázku viny i trestu v plném rozsahu.

⁵⁴ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. str. 305

3.8.2 Odpor

Odpor je dalším řádným opravným prostředkem, který lze podat proti příkazu. Odpor může obviněný podat do 8 dnů ode dne, kdy mu byl příkaz doručen. Řádně a včas podaným odporem se napadený příkaz ze zákona ruší a správní orgán, který jej vydal pokračuje v řízení. Odpor tedy nemá devolutivní účinek a řízení se nepřesouvá k nadřízenému správnímu orgánu. Podstatou dalšího řízení tedy není přezkoumávání napadeného příkazu. Rovněž je třeba uvést, že na rozdíl od odvolání zpětvzetí odporu není možné.

V řízení o dopravním přestupku pak správní orgán zpravidla pokračuje buďto nařízením ústního jednání a předvoláním k němu, nebo provedením dokazování mimo ústní jednání.

Odpor se podává u správního orgánu, který příkaz vydal a musí rovněž jako odvolání obsahovat údaje o tom, kdo jej podává, označení správního orgánu, kterému je určen, označení příkazu, proti kterému směřuje a podpis osoby, která jej podává. Na rozdíl od odvolání nemusí odpor obsahovat důvody proč jej obviněný podává, v čem spatřuje rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost příkazu. Pokud je neodůvodněný odpor podán opožděně, správní orgán vyznačí jeho právní moc a jeho podatele o této skutečnosti pouze vyrozumí. V případě, že je odůvodněný odpor podán opožděně, správní orgán jej společně se spisovým materiálem postoupí nadřízenému správnímu orgánu k posouzení.

Podání odporu má rovněž jako odvolání odkladný účinek, tedy příkaz, proti kterému byl podán nenabývá právní moci ani vykonatelnosti.

V následném řízení, po podání odporu, správní orgán buď řízení usnesením zastaví nebo vydá rozhodnutí o vinně obviněného, ve kterém však nemůže uložit přísnější správní trest, než který byl uložen napadeným příkazem. Nelze tedy obviněnému po podání odporu následně uložit jiný druh správního trestu a stejně tak mu nelze uložit trest ve vyšší výměře. Výjimkou je pouze případ, kdy správní orgán v průběhu řízení změní právní kvalifikaci skutku.⁵⁵

⁵⁵ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-212-7. str. 622-623

4 Vybrané skutkové podstaty dopravních přestupků

Jednotlivé skutkové podstaty přestupků na pozemních komunikacích nalezneme v ustanovení § 125c - § 125f zákona o silničním provozu. S ohledem na množství přestupků na pozemních komunikacích je tato kapitola věnována pouze vybraným skutkovým podstatám dopravních přestupků, které mohou mít zásadní vliv na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích, především s ohledem na zdraví a životy účastníků provozu na pozemních komunikacích, nicméně se zmíním také o zajímavých přestupcích, o kterých se v souvislosti s bezpečností provozu až tolik nehovoří a jsou často jako přestupky bagatelizovány.

4.1 Překročení nejvyšší dovolené rychlosti

Překročení nejvyšší dovolené rychlosti je v praxi velmi častým řešeným dopravním přestupkem. V dnešní uspěchané době se s překročením nejvyšší dovolené rychlosti setkáváme denně. K uvedenému přestupku je třeba uvést, že se při překročení nejvyšší dovolené rychlosti prodlužuje dráha potřebná pro zastavení vozidla, tudíž řidič takového vozidla ohrožuje bezpečnost silničního provozu a rovněž se zvyšují nároky na jeho rychlost reakce. Nepřiměřená rychlost jízdy bývá jednou z hlavních příčin dopravních nehod zaviněných řidiči motorových vozidel. Překračování nejvyšší dovolené rychlosti neohrožuje pouze motoristy či řidiče nemotorových vozidel, ale velice zranitelnou skupinou jsou i chodci. V případě srážky s chodcem jsou právě okamžitá rychlost vozidla a pohotová reakce řidiče klíčovými faktory.

Zákon o silničním provozu v ustanovení § 125c odst. 1 písm. f) bod 2 – 4 vymezuje tři skutkové podstaty přestupků spočívajících v překročení nejvyšší dovolené rychlosti v obci nebo mimo obec. Rozlišovacím kritériem těchto skutkových podstat je výše překročení nejvyšší dovolené rychlosti. Nejzávažnější překročení nejvyšší dovolené rychlosti je uvedeno v bodu 2, dle kterého se fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích překročí nejvyšší dovolenou rychlost v obci o $40 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$ a více nebo mimo obec o $50 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$ a více. Za tento přestupek se pachateli uloží pokuta v rozmezí od 5.000 Kč do 10.000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel od šesti měsíců do jednoho roku. Současně se kromě těchto správních trestů započítává 5 bodů. Vzhledem k ukládanému zákazu činnosti nelze tento přestupek projednat

příkazem na místě. Za překročení nejvyšší dovolené rychlosti v obci o 20 km.h⁻¹ a více nebo mimo obec o 30 km.h⁻¹ a více, lze uložit pokutu v rozmezí od 2.500 Kč do 5.000 Kč a započítávají se 3 body. Tento přestupek lze projednat příkazem na místě uložením pokuty do 2.500 Kč. V daném případě se jedná o tzv. sledovaný přestupek a je-li spáchán v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dvakrát a vícekrát, nemůže být projednán příkazem na místě, neboť kromě pokuty je za toto opakované jednání ukládán zákaz činnosti od jednoho měsíce do šesti měsíců. V bodě 4 uvedeného ustanovení je jako přestupek kvalifikováno překročí nejvyšší dovolené rychlosti v obci o méně než 20 km.h⁻¹ nebo mimo obec o méně než 30 km.h⁻¹. Za tento přestupek se uloží pokuta v rozmezí od 1.500 Kč do 2.500 Kč. Příkazem na místě lze projednat přestupek uložením pokuty do 1.000 Kč. Pokud se jedná o překročení nejvyšší dovolené rychlosti o více než 5 km.h⁻¹ v obci a o více než 10 km.h⁻¹ mimo obec, započítávají se 2 body. Ustanovení o nejvyšší dovolené rychlosti v obci je upraveno v ustanovení § 18 odst. 4 zákona o silničním provozu, podle kterého smí řidič v obci jet rychlostí nejvýše 50 km.h⁻¹, a jde-li o dálnici nebo silnici pro motorová vozidla, nejvýše 80 km.h⁻¹.

Měřit rychlost je dle ustanovení § 79a zákona o silničním provozu oprávněna Policie ČR a obecní (městská) policie. Měření rychlosti ze strany obecní policie je pak podmíněna tím, že obecní policie může tuto činnost vykonávat výhradně na místech určených policií, a přitom musí postupovat v součinnosti s ní. V případě, že by došlo k měření rychlosti ze strany obecní policie mimo úseky určené, resp. schválené Policií ČR, jednalo by se o nezákonné měření, a tím pádem i nezákonně získaný důkaz, který by v následném řízení o přestupku nešlo použít jako důkaz. Je tedy důležité, aby určení úseků, kde je obecní policie oprávněna rychlost měřit bylo v písemné podobě. U přestupků projednávaných Magistrátem města Plzně jsou tyto písemné souhlasy s vymezenými úseky vždy součástí spisové dokumentace.

Cílem provádění měření rychlosti je pak v jakémkoli místě zvýšit bezpečnost silničního provozu a tím ochránit ostatní účastníky silničního provozu či chodce a zabránit škodám na zdraví a majetku, které v souvislosti s překračováním nejvyšší dovolené rychlosti mohou vzniknout.

Co se týče samotného měření rychlosti, zákon o silničním provozu nestanovuje, jaký druh či typ měřiče musí Policie ČR či obecní policie používat. K měření rychlosti lze tedy použít stacionární i mobilní zařízení, který odpovídá

zákonu č. 505/1990 Sb., o metrologii, a jeho prováděcím vyhláškám, a je pravidelně kalibrován. V České republice jsou měřicí zařízení schvalovány s jednotnou odchylkou, která při rychlosti jízdy pod 100 km.h⁻¹ činí +/- 3 km.h⁻¹ a při rychlosti nad 100 km.h⁻¹ činí +/- 3 %. Rychlost vozidel lze pak měřit jednak z pevného stanoviště, ale rovněž z měřicího zařízení zabudovaného ve služebním vozidle, tedy z jedoucího vozidla. Dle rozsudku Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 58 Ca 46/2009 - 37 ze dne 26. 2. 2010 „výsledek měření rychlosti vozidla jedoucího rychlostí překračující nejvyšší dovolenou rychlost, který byl získán měřicím zařízením umístěným v policejním vozidle, které z důvodu změření této rychlosti muselo jet také rychlostí překračující nejvyšší dovolenou rychlost, není nezákonně získaným důkazem. Překročení nejvyšší dovolené rychlosti je v takovém případě nezbytné k plnění úkolů Policie České republiky.“

Při samotném projednávání přestupků vztahujících se k překročení nejvyšší dovolené rychlosti se příslušné správní orgány setkávají s různými projevy nesouhlasu řidičů se spáchaným přestupkem. Za dobu své praxe jsem se setkala například s námitkami, že měření bylo provedeno nesprávně či neproškolenou osobou, na nevhodném místě, či bylo měření zkresleno vnějšími vlivy. K vyvrácení často uváděné námitky, že měření bylo provedeno neproškolenou osobou, správní orgán předvolá ke svědecké výpovědi obsluhu radaru a dotáže se jí, zda byla proškolená. Dle mého názoru by pro urychlení celého řízení a vyvrácení této liché námitky stačilo, kdyby byl součástí spisové dokumentace certifikát o proškolení policisty či strážníka s obsluhou konkrétního měřicího zařízení.

Obrázek č. 3: Záznam z měřicího zařízení

Zdroj: vlastní

4.2 Řízení vozidla pod vlivem alkoholu

V roce 2019 bylo v Plzeňském kraji evidováno celkem 4 091 dopravních nehod, přičemž v 332 případech byla zjištěna přítomnost alkoholu. V 61 % ze všech nehod v souvislosti s alkoholem byla pachateli naměřena hodnota vyšší, než je 1,5 ‰ promile.⁵⁶ Je tedy zcela zjevné, že se alkohol podepisuje na způsobu řízení, kdy již při překročení hranice půl promile se člověk stává apatickým či může upadat do depresí. Alkohol za volantem rovněž zvyšuje agresivitu řidičů a přeceňování jejich schopností, přičemž má rovněž vliv na periferní vidění. Z uvedených důvodů považují za zcela správnou nulovou toleranci, která je v České republice stanovena.

Řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu je jednání, které může být kvalifikován nejen jako přestupek, ale i jako trestný čin. Hranice mezi přestupkem a trestným činem je stanovena na 1 ‰ alkoholu, kdy od této hladiny se již jedná o trestný čin.

Ustanovení § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu stanovuje, že fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. Uvedené ustanovení postihuje dvě jednání, kdy jedním z nich je řízení vozidla (nebo jízda na zvířeti) bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky, kdy v tomto případě se neproказuje ovlivnění alkoholem či jinou návykovou látkou, ale pouze bezprostřednost požití alkoholu či užití jiné návykové látky. Správní orgány se však v praxi s projednáváním takového jednání i kvůli složitému prokazování téměř nesetkávají. Většinou se jedná o případy, kdy jsou ze strany policistů či strážníků špatně provedené dechové zkoušky a správní orgán nemá jinou možnost než se pokusit prokázat, že pachatel užil alkohol bezprostředně před jízdou. Druhým jednáním je pak řízení vozidla po požití alkoholického nápoje nebo v takové době po požití alkoholického nápoje, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu. Za spáchání tohoto přestupku se pachateli uloží pokuta v rozmezí od 2.500 Kč do 20.000 Kč a zákaz činnosti od šesti měsíců do jednoho roku. Body se za tento přestupek

⁵⁶ Statistika dopravní nehodovosti za rok 2019 - Policie České republiky. *Úvodní strana - Policie České republiky* [online]. cit. 10.03.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistika-dopravni-nehodovosti-za-rok-2019.aspx>

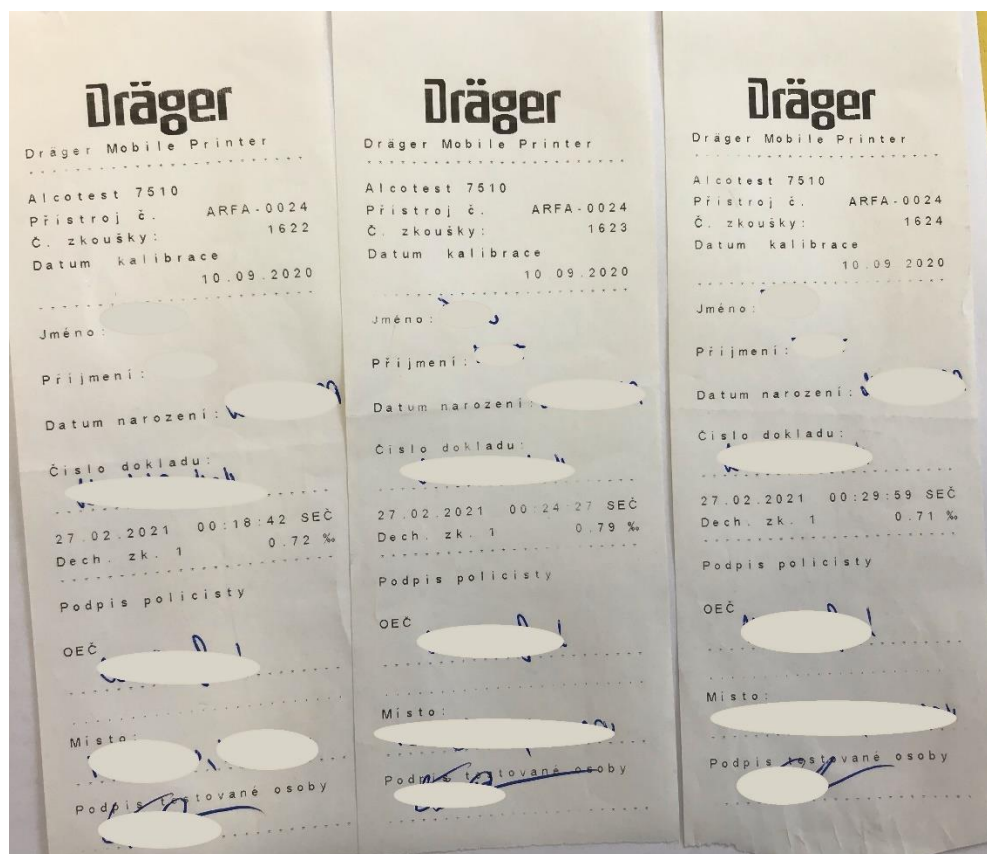
zaznamenávají v případě naměřené hladiny alkoholu nad 0,3 promile a zaznamenává se 7 bodů. Do hladiny 0,3 promile alkoholu se body nezaznamenávají, neboť dle důvodové zprávy by bylo příliš přísné postihovat pachatele za zpravidla tzv. zbytkový alkohol. S ohledem na zcela logicky ukládaný zákaz činnosti nelze přestupek vyřešit příkazem na místě.

Dle ustanovení § 5 odst. 1 písm. f) zákona o silničním provozu je řidič vozidla povinen podrobit se na výzvu policisty, vojenského policisty, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu⁵⁷ ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem. Řidič vozidla je tedy při silniční kontrole povinen podrobit se na výzvu strážníka či policisty dechové zkoušce analyzátozem alkoholu v dechu. V případě pozitivní dechové zkoušky musí být následně, nejdříve však po 5 minutách, provedena druhá dechová zkouška, která musí potvrdit relevanci první dechové zkoušky. Zároveň nesmí rozdíl v hodnotách provedených dechových zkoušek překročit 10 %. Uvedené podmínky jsou stanoveny Metodikou měření alkoholu v dechu pro analyzátozem alkoholu v dechu, a to Pracovním postupem Českého metrologického institutu č. 114-MP-C008-08. Od výsledku dechové zkoušky je nutné zohlednit maximální dovolenou chybu analyzátozem alkoholu a expertně stanovenou nejistotu přepočtu hodnoty alkoholu ve výši 0,24 promile. Pokud tedy bude naměřena hodnota nižší než 0,25 promile považuje se výsledek dechové zkoušky za negativní. V případě, že jsou však provedené dechové zkoušky pozitivní a splňují výše uvedené je dalším nezbytným předpokladem proto, aby mohly být v následujícím řízení před správním orgánem použity jako důkazní prostředek, aby pachatel jejich výtisky podepsal. Podepsané výtisky dechových zkoušek pak prokazují nejen naměřenou hladinu alkoholu v dechu, ale rovněž že s jejich výsledky byl pachatel seznámen a souhlasil s nimi. V případě, že by jmenovaný s výsledky nesouhlasil či by nesplňovali podmínky stanovené Metodikou měření alkoholu v dechu měl by být pachatel vyzván policistou k podrobení se lékařskému vyšetření spojenému s odběrem biologického materiálu (krve).

⁵⁷ Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 225/2006 Sb.

V souvislosti s pozitivními dechovými zkouškami je řidiči na místě silniční kontroly ze strany Policie ČR zpravidla zadržen řidičský průkaz (má-li ho u sebe a je-li držitelem řidičských oprávnění) a další jízda je mu samozřejmě zakázána.

Obrázek č. 4: Výtisky dechových zkoušek

Zdroj: vlastní

4.3 Řízení vozidla bez řidičského oprávnění

Dle ustanovení § 3 odst. 3 písm. a) zákona o silničním provozu smí řídit motorové vozidlo pouze osoba, která je držitelem řidičského oprávnění pro příslušnou skupinu motorových vozidel. Přestupku se pak dopustí ten, kdo řídí motorové vozidlo a v rozporu s § 3 odst. 3 písm. a) není držitelem příslušného řidičského oprávnění⁵⁸ Za tento přestupek se pachatelé uloží pokuta ve výši od 25.000 Kč do 50.000 Kč a zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let. Kromě správního trestu se pachatelé přestupku rovněž zaznamenají 4 body v bodovém systému. Přestupek nelze projednat příkazem na místě.

⁵⁸ § 125c odst. 1 písm. e) zákona o silničním provozu

Uvedeného přestupku se pak lze dopustit dvěma způsoby. Prvním způsobem je situace, kdy vozidlo řídí osoba, která nikdy nebyla držitelem řidičského oprávnění. Druhým způsobem je pak situace, kdy fyzická osoba sice byla v minulosti držitelem řidičského oprávnění, ale toto z nějakého zákonem stanoveného důvodu pozbyla, např. pozbytí zdravotní způsobilosti, rozhodnutím, dosažením celkového počtu 12 bodů. V obou těchto případech se jedná o tentýž přestupek, za jehož spáchání hrozí pachatelům stejný správní trest. Je tedy otázkou, zda je přestupek osoby, která byla v minulosti držitelem řidičského oprávnění, musela absolvovat odborné školení spočívající v získání teoretických znalostí v oblasti řízení motorových vozidel a následně složila zkoušky a dále se musela podrobit lékařskému vyšetření, aby doložila zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel, stejně závažný jako přestupek osoby, která nikdy nebyla držitelem řidičských oprávnění, tedy u ní není garantována odborná způsobilost k řízení motorových vozidel spočívající jak v ovládnutí vozidla, tak ve znalosti právních předpisů upravujících provoz na pozemních komunikacích, a rovněž u ní není garantována zdravotní a je nesporně větším nebezpečím pro ostatní účastníky silničního provozu. Dle mého názoru je řízení vozidla bez řidičského oprávnění závažným přestupkem i v případě, že osoba jeho držitelem v minulosti byla, přičemž nejen k rozlišení těchto dvou situací dává široký prostor rozmezí správních trestů, které lze za přestupek uložit. Objevují se tedy názory přidat do zákona o silničním provozu skutkovou podstatu, která by uvedený problém řešila.

Řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění nemusí být vždy kvalifikováno „jen“ jako přestupek. V případě, že by osoba řídila vozidlo bez řidičského oprávnění úmyslně, jednalo by se v některých případech o přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Tímto případem je např. situace, kdy je pachateli rozhodnutím uložen zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, a toto rozhodnutí mu bylo doručeno do vlastních rukou.

4.4 Držení telefonního přístroje nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení

Podle údajů Ministerstva dopravy je 20 % všech dopravních nehod zapříčiněno nevěnováním se řízení, přičemž častou příčinou nepozornosti je právě manipulace s telefonem při řízení. A nejde pouze o telefonování, ale především o psaní zpráv či sdílení každodenního života na sociálních sítích, kdy mnoho známých osobností sdílí osobní videa zachycující jejich vlastní jízdu v autě. „Mnozí řidiči si neuvědomují, jak moc používáním mobilu za jízdy riskují. Když se při rychlosti 50 km/hod dívají 4 až 5 sekund na displej telefonu, ujedou 55 až 70 metrů téměř naslepo. Při rychlosti 130 km/hod je to až 180 metrů. Pokud by v té chvíli vstoupil do cesty chodec nebo bylo třeba zareagovat na brzdící vozidlo vpředu, nebude reakce dostatečně rychlá a vznikne nehoda.“⁵⁹

V uplynulých letech byly publikovány výsledky výzkumů, které se zabývaly telefonováním za jízdy a ze kterých vyplývá, že jakékoliv telefonování za volantem je velmi riskantní a jeho nebezpečí spočívá v nesoustředění se na řízení vozidla. Závěry z výzkumů pak přirovnávají telefonování za volantem k řízení pod vlivem alkoholu s 0,8 % promile⁶⁰, avšak pokuty za tento přestupek jsou proti správním trestům za jízdu pod vlivem alkoholu velmi symbolické (příkazem na místě lze uložit pokutu do 1.000 Kč).

Přestupku se dle ustanovení § 125c odst. 1 písm. f) bod 1 zákona o silničním provozu dopustí fyzická osoba tím, že v provozu na pozemních komunikacích drží v ruce nebo jiným způsobem telefonní přístroj nebo jiné hovorové nebo záznamové zařízení. V ustanovení § 7 odst. 1 písm. c) zákona o silničním provozu je pak uveden zákaz při řízení vozidla zařízení držet. Výkladovým problémem může činit vymezení, co je za držení jiným způsobem považováno. Dle judikatury se o držení jedná např. při přidržování zařízení ramenem u hlavy.⁶¹ Pokud by však zařízení přidržoval u hlavy spolujezdec, nejspíše by se nejednalo o porušení uvedeného

⁵⁹ Telefonovat za jízdy. *Centrum služeb pro silniční dopravu* [online]. [cit. 10.03.2021]. Dostupné z: <https://www.cspsd.cz/815-telefonovat-za-jizdy>

⁶⁰ BESIP - Telefonování za jízdy je nebezpečné. *BESIP - Úvod* [online]. [cit. 10.03.2021]. Dostupné z: <https://www.ibesip.cz/Tematicke-stranky/Zasady-bezpecne-jizdy-v-aute/Telefonovani-za-jizdy-je-nebezpecne>

⁶¹ KUČEROVÁ, Helena. Dopravní přestupky v praxi: podle stavu k 1.7.2006. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-613-x. str. 44

ustanovení § 7 odst. 1 písm. c) zákona o silničním provozu, ale došlo by k porušení ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) téhož zákona, nevěnování se plně řízení vozidla.⁶²

Ačkoli zákon o silničním provozu nedefinuje, co se rozumí telefonním přístrojem, není o vymezení tohoto pojmu pochyb. Jinak tomu je u neurčité definice „jiné hovorové nebo záznamové zařízení“. Dle výkladu Nejvyššího správního soudu záznamovým zařízením je „*produkt lidské činnosti (výrobek, zařízení), jímž je možno pořádit záznam, ať již zvukový, obrazový, písemný či jiný, a to bez ohledu na to, zda se jedná o záznam delšího děje (např. videozáznam) či záznam jednotlivého okamžiku (fotografie)*“.⁶³ Pojem „hovorové zařízení“ je NSS vykládán jako „*produkt lidské činnosti (výrobek, zařízení), který může sloužit k hovoru (pravidelně mobilní telefon)*“. Zákonné ustanovení § 7 odst. 1 písm. c) zákona o silničním provozu se tedy nevztahuje jen na mobilní telefony, ale na jakékoliv hovorové či záznamové zařízení (např. tablety či diktafony).

Na rozdíl od většiny dopravních přestupků spočívá dokazování tohoto přestupku zpravidla pouze na výpovědi policistů, neboť i v případě, že je přestupek zaznamenán na videu či fotografii, tyto nebývají tak kvalitní, aby z nich bylo rozpoznatelné, zda se řidič vozidla přestupku skutečně dopustil. Vzhledem ke skutečnosti, že držení telefonního přístroje nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení je objektivně vnímatelné lidským zrakem není zapotřebí, aby policisté důkazy v podobě fotografií či videí zajišťovali. K tomu NSS uvedl, že „*tvrzení policistů, že řidiče viděli držet v ruce za jízdy telefonní přístroj, může být samo o sobě věrohodným důkazem, aniž by byl předložen další důkaz, neboť k tomu není potřeba odborná znalost ani zvláštní vybavení. Není v takové situaci případné srovnání s dokazováním přestupků spočívajících v překročení maximální povolené rychlosti. To totiž není pouhými lidskými smysly přesně měřitelné a musí být prokázáno způsobem nevyvolávajícím pochybnosti, tj. obvykle snímkem z radaru.*“⁶⁴ Uvedené však neřeší pravdivost výpovědí policistů. S věrohodností svědecké výpovědi policistů se nicméně NSS vypořádal hned v několika jiných rozsudcích, ve kterých argumentoval postavením policie jakožto nestranného orgánu, který je vázán při veškerých zásazích zákonem a pokud není dokázán opak

⁶² KOVALČÍKOVÁ, Daniela. *Zákon o provozu na pozemních komunikacích: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-418-6. str. 46

⁶³ Rozsudek NSS sp. zn. 5 As 77/2010 – 156 ze dne 27. 5. 2011

⁶⁴ Rozsudek NSS sp. zn. 2 As 52/2011 – 47 ze dne 21. 9. 2011

(zájmem na výsledku řízení), hledí se na něj jako na nestranného svědka.⁶⁵ NSS k dokazování tohoto přestupku ještě dodal, že větší míru věrohodnosti vykazuje výpověď policistů, pokud shodně popíší barvu telefonu, který řidič při řízení vozidla držel. Rovněž je nutné zkoumat, zda objektivně policisté mohli držení telefonu vidět, tedy zda byli v takovém postavení k vozidlu řidiče, aby telefonujícího řidiče mohli vidět, a to na tolik detailně, že si byli jisti, že to co drží v ruce je opravdu mobilní telefon.⁶⁶ Ačkoli se zdají být úvahy NSS celkem logické, v praxi mohou být téměř nepoužitelné, jelikož mobilní telefony jsou si čím dál tím více podobné a na větší vzdálenost není možné lidským okem rozpoznat detaily telefonu a rovněž barvu telefonu lze jednoduše měnit barevnými kryty. Přesto, že se jedná o velmi často vídaný přestupek u řidičů, dovolím si tvrdit, že není příliš často ze strany policistů oznamován správním orgánům, a to právě kvůli obtížnějšímu dokazování.

Za spáchání uvedeného přestupku se pachateli uloží pokuta ve výši od 1.500 Kč do 2.500 Kč a jsou mu zaznamenány 2 body do jeho bodového hodnocení. Přestupek lze rovněž projednat příkazem na místě uložením pokuty do 1.000 Kč.

Dále je třeba uvést, že se ustanovení § 7 odst. 1 písm. c) zákona o silničním provozu nevztahuje na řidiče vozidla bezpečnostních sborů, ozbrojených sil a vojenského zpravodajství při plnění služebních povinností, řidiče vozidla obecní policie při plnění jejich povinností a řidiče vozidel jednotek požární ochrany a poskytovatele zdravotnické záchranné služby při řešení mimořádných událostí a Horské služby při řešení mimořádných událostí.⁶⁷

4.5 Nepoužití bezpečnostního pásu

V roce 2019 bylo z celkového počtu 547 usmrcených osob následkem dopravní nehody 80 osob, kteří v okamžiku dopravní nehody nebyli připoutáni bezpečnostním pásem. Ze statistik rovněž vyplývá, že nepřipoutané osoby umírají čtrnáctkrát častěji než připoutaní. Přesto stále velké množství lidí považuje používání bezpečnostních pásů za nadbytečné a tento přestupek je v České

⁶⁵ Např. rozsudek NSS sp. zn. 8 As 100/2011-70 ze dne 2. 5. 2012

⁶⁶ Rozsudek NSS sp. zn. 7 As 83/2010 ze dne 17. 6. 2011

⁶⁷ § 7 odst. 5 zákona o silničním provozu

republiky třetím nejčastějším bodovaným přestupkem. Jen v roce 2019 bylo evidováno přes 60 tisíc takových případů.

Povinnost být za jízdy připoután na sedadle bezpečnostním pásem má nejen řidič vozidla, ale i spolujezdci. V ustanovení § 6 odst. 1 zákona o silničním provozu je zakotvena právě povinnost řidiče motorového vozidla být za jízdy připoután na sedadle bezpečnostním pásem, pokud jím je sedadlo povinně vybaveno. Zákon o silničním provozu rovněž stanovuje výjimky, kdy řidič připoután být nemusí jako např. při couvání vozidla, řidič, který nemůže užít bezpečnostní pás ze zdravotních důvodů, řidič vozidla bezpečnostních sborů, ozbrojených sil a vojenského zpravodajství při plnění služebních povinností či řidič vozidla obecní policie při plnění úkolů obecní policie.⁶⁸ Povinnost spolujezdce resp. přepravované osoby být za jízdy připoután na sedadle bezpečnostním pásem je pak uvedena v ustanovení § 9 odst. 1 písm. a) zákona o silničním provozu.

Za porušení uvedené povinnosti se pachateli (řidiči) uloží pokuta v rozmezí od 1.500 Kč do 2.500 Kč a jsou mu zaznamenány 3 body do jeho bodového hodnocení. Přestupek lze rovněž projednat příkaz na místě pokutou do 2.000 Kč. Spolujezdci hrozí totožná pokuta, avšak body se mu nezaznamenávají.

S otázkou, zda je řidič zodpovědný, za nepřipoutaného dospělého spolujezdce se vypořádal Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 429/17, kterým konstatoval „*Zákon o provozu na pozemních komunikacích tak neobsahuje žádnou výslovně formulovanou povinnost přímo zajistit použití bezpečnostního zádržného systému dospělými přepravovanými osobami, dokonce ani obecnou explicitně formulovanou povinnost je poučit o jejich vlastní povinnosti použít za jízdy zádržného bezpečnostního systému...*“.

Nad výše uvedené je třeba zmínit, že toto platí pouze pro řidiče vozidla do 8 míst k sezení, nad tento počet je již povinen cestující o povinnosti užít bezpečnostní pásy informovat. V souladu se směrnicí EU 2003/20/ES o povinném používání bezpečnostních pásů ve vozidlech je od roku 2004 povinnost vybavit bezpečnostními pásy veškeré dálkové autobusy a cestující jsou je povinni použít.

Dříve jsem byla toho názoru, že být za jízdy připoután bezpečnostním pásem by mělo být pouze na každém z nás, neboť nepřipoutáním se ohrožuje osoba pouze sama sebe samého a v případě dopravní nehody zaplatí daleko vyšší cenu,

⁶⁸ § 6 odst. 2 zákona o silničním provozu

než je pokuta či trestné body. Avšak po přečtení několika odborných článků o tom, jak může právě nepřipoutaná osoba zapříčinit smrt dalších osoby ve vozidle, je zcela na místě pokutování nerespektování této povinnosti a v případě řidiče rovněž udělené body nevnímám jako nepřiměřené s ohledem na možné fatální následky.

5 Správní tresty

Zvláštním druhem právní sankce je trest, jehož účelem je postihnout pachatele protiprávního činu v osobní i sociální sféře. Jeho uložením realizují správní orgány státní donucení vůči tomu, kdo porušil zákonem stanovená pravidla chování. Trest má vůči pachateli represivní význam, má mu zabránit v dalším páchání protiprávní činnosti, vést ho k tomu, aby v budoucnu stanovená pravidla neporušoval, ale má i generálně preventivní účinek na další osoby.⁶⁹ Sankční následek přestupku se v minulosti podle zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích označoval jako „sankce“ a současný platný zákon o odpovědnosti za přestupky zvolil označení „správní trest“.

Dle zákona o odpovědnosti za přestupky lze uložit tyto druhy správních trestů: napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci, propadnutí náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí. Správní trest lze uložit jak samostatně, tak společně s jinými správními tresty, avšak nelze uložit napomenutí společně s pokutou. Co se týče napomenutí, nelze dle zákona o silničním provozu tento druh správního trestu uložit a od uložení pokuty a zákazu činnosti nelze v rozhodnutí upustit. Nejčastěji ukládanými správními tresty v řízení o dopravních přestupcích jsou pokuta a zákaz činnosti.

Zákon o odpovědnosti za přestupky stanovuje pravidla pro ukládání jednotlivých druhů správních trestů, přičemž se tato pravidla použijí subsidiárně vůči ustanovení o správních trestech, která jsou obsažena v zákonech vymezujících skutkové podstaty jednotlivých přestupků. V našem případě především v zákoně o silničním provozu.

Proces ukládání správního trestu a proces volby jeho druhu a výměry v mezích zákonem dovolených hranic je správním uvážením správního orgánu. Nejedná se však o zcela volnou úvahu, ba naopak *„správní uvážení nemá vykazovat znaky libovůle, musí být řádně odůvodněno a výstup uplatněné diskreční pravomoci správního orgánu musí být v kontextu a ve vztahu logického vyplývání se skutkovými okolnostmi, které daný případ individualizují. To ostatně vyplývá rovněž z ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu. Správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného*

⁶⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9.str.281

*případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Z toho plyne, že každé správní uvážení má své meze.*⁷⁰

Dle ustanovení § 37 zákona o odpovědnosti za přestupky přihlédne správní orgán při určení druhu správního trestu a jeho výměry zejména:

- k povaze a závažnosti přestupku,
- k tomu, že o některém z více přestupků, které byly spáchány jedním skutkem nebo více skutky, nebylo rozhodnuto ve společném řízení,
- k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem,
- u pokusu přestupku k tomu, do jaké míry se jednání pachatele přiblížilo k dokonání přestupku, jakož i k okolnostem a důvodům, pro které k jeho dokonání nedošlo,
- u spolupachatelů k tomu, jakou měrou jednání každého z nich přispělo ke spáchání přestupku,
- u fyzické osoby k jejím osobním poměrům a k tomu, zda a jakým způsobem byla pro totéž protiprávní jednání potrestána v jiném řízení před správním orgánem než v řízení o přestupku,
- u právnické nebo podnikající fyzické osoby k povaze její činnosti,
- u právního nástupce k tomu, v jakém rozsahu na něj přešly výnosy, užitky a jiné výhody ze spáchaného přestupku, a v případě více právních nástupců k tomu, zda některý z nich pokračuje v činnosti, při které byl přestupek spáchán,
- u pokračujícího, trvajících a hromadného přestupku k tomu, zda k části jednání, jímž byl přestupek spáchán, došlo za účinnosti zákona, který za přestupek stanovil správní trest mírnější než zákon, který byl účinný při dokončení tohoto jednání.

Tento výčet není taxativní a lze tedy v rozhodnutí přihlédnout i k jiným okolnostem, které by mohli mít vliv na druh a výměru správního trestu, přičemž správní orgán je povinen zjišťovat veškeré skutečnosti ovlivňující druh a výši správního trestu, a to jak ve prospěch, tak k tíži pachatele přestupku. Zjištěné skutečnosti pak správní orgán musí posuzovat vždy individuálně ve vztahu ke

⁷⁰ Rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 31 A 72/2015 – 96 ze dne 11. 1. 2017

konkrétnímu případu a pachateli.⁷¹ Ve vztahu k dopravním přestupkům lze za polehčující okolnost považovat to, že pachatel spáchal přestupek překročení nejvyšší dovolené rychlosti jízdy v nočních hodinách, kdy lze obecně předpokládat nižší počet ostatních účastníků silničního provozu, které mohl svým jednáním ohrozit nebo skutečnost, že se jednalo o jeho prvotní pochybení v dopravě. V neprospěch pachatele přestupku lze pak hodnotit skutečnost že se protiprávního jednání dopouští opakovaně, či v případě řízení vozidla pod vlivem alkoholu, že ve vozidle pachatel přestupku přepravoval další osobu, kterou mohl svým jednáním ohrozit.

Při ukládání správních trestů za více přestupků projednávaných ve společném řízení se v souladu s ustanovením § 41 odst. 1 a 3 zákona o odpovědnosti za přestupky uplatní tzv. absorpční zásada pro uložení úhrného správního trestu, tedy za dva a více přestupků téhož pachatele projednávaných ve společném řízení se uloží správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejpřísněji trestný. Jsou-li horní hranice sazeb pokut stejné, uloží se správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejzávažnější. Spolu se správním trestem uloženým podle těchto pravidel lze uložit i jiný druh správního trestu, jestliže by jej bylo možno uložit za některý ze společně projednávaných přestupků.

Při ukládání správních trestů mladistvým postupují správní orgány v souladu s ustanovením § 54 – § 59 zákona o odpovědnosti za přestupky.

5.1 Pokuta

Nejčastěji ukládaným správním trestem za spáchání dopravního přestupku je pokuta, kterou lze uložit, jak samostatně, tak společně s jiným správním trestem. Za spáchání závažných dopravních přestupků se ukládá pokuta společně se zákazem činnosti. Výše pokuty, kterou lze uložit za jednotlivé druhy přestupků je stanovena ve zvláštních zákonech a vyjádřena peněžitou částkou. Ve zvláštních zákonech je stanovena horní hranice sazby pokuty a v některých případech horní a dolní hranice sazby, kterou je správní orgán při jejím ukládání vázán. Uložená pokuta je pak zpravidla splatná do 30 dní ode dne, kdy rozhodnutí nabylo právní moci.

⁷¹ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-212-7. str. 254-255

Výměra pokut za dopravní přestupky spáchané fyzickými osobami je upravena v ustanovení § 125c odst. 5 zákona o silničním provozu následovně:

- a) od 25000 Kč do 50000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c), d), e) bodů 1 a 5, a písm. h),*
- b) od 10000 Kč do 20000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) bodu 4 a odstavce 3,*
- c) od 2500 Kč do 20000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b),*
- d) od 5000 Kč do 10000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) bodu 1 až 3, písm. e) bodů 2 až 4 a 6, písm. f) bodů 2, 7, 10 a 11, písm. j) a podle odstavce 2,*
- e) od 4000 do 7500 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. f) bodu 5 spáchaný v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dvakrát a vícekrát,*
- f) od 2500 do 5000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. f) bodů 3, 5, 6, 8 a 9, písm. g) a i) a podle odstavce 4,*
- g) od 1500 Kč do 2500 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. f) bodů 1 a 4 a písm. k).*

Právníkům a podnikajícím fyzickým osobám lze za přestupek dle ustanovení § 125d odst. 2 zákona o silničním provozu uložit pokutu do výše 100 000 Kč. U pachatele přestupku, který je mladistvým se horní hranice sazby pokuty snižuje na polovinu, přičemž nesmí přesahovat částku 5.000 Kč.

Příkazem na místě pak lze fyzickým osobám podle zákona o silničním provozu uložit pokutu do:

- a) 2000 Kč za přestupek podle odstavce 1 písm. k),*
- b) 1000 Kč za přestupek podle odstavce 1 písm. f) bodů 1 a 4,*
- c) 2500 Kč za přestupek podle odstavce 1 písm. f) bodů 3, 5, 6, 8, 9, 11 a písm. g).⁷²*

Přestupek, za který se ukládá zákaz činnosti, nelze projednat příkazem na místě.

⁷² § 125c odst. 7 zákona o silničním provozu

Dalším zvláštním zákonem, podle kterého jsou ukládány pokuty za přestupku na úseku dopravy, je zákon o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích. Ustanovení § 83 odst. 2 tohoto zákona stanovuje rozmezí pokut, které lze fyzickým osobám za přestupky související s provozem vozidla na pozemních komunikacích uložit. Například za přestupek spočívající v provozování motorového vozidla pozemních komunikací vozidlo, které nemá identifikační údaje v souladu s údaji uvedenými v registru silničních vozidel, nebo v osvědčení o registraci silničního vozidla nebo technickém průkazu zvláštního vozidla, lze uložit pokutu až do výše 5.000.000 Kč. Pokutu do výše 500.000 Kč lze uložit mimo jiné za přestupek spočívající v tom, že fyzická osoba jako kontrolní technik za účelem získání majetkového nebo jiného prospěchu neprovede technickou prohlídku ve stanoveném rozsahu, způsobem nebo v souladu s technickými podmínkami pro hodnocení výsledku technických prohlídek. Velmi častým přestupkem, za který lze uložit pokutu až do výše 50.000 Kč je přestupek týkající se provozování silničního vozidla na pozemních komunikacích, jehož technická způsobilost nebyla ověřena. Dále lze pokutu do výše 50.000 Kč uložit například za provozování silničního vozidla na pozemních komunikacích silniční, které není zapsáno v registru silničních vozidel, za přestupek spočívající v nepožádání o zápis změny vlastníka silničního vozidla, o změny jiného údaje či o zápis zániku vozidla. Pokutu do výše 10.000 Kč lze pak uložit za přestupek provozovatele silničního vozidla, který nepředá stanici technické kontroly při nejbližší evidenční kontrole protokol o provedení opravy nebo výměny počítadla ujeté vzdálenosti.⁷³ Příkazem na místě je možné projednat pouze přestupek týkající se v provozování vozidla na pozemních komunikacích, jehož technická způsobilost nebyla ověřena, přičemž za tento přestupek lze uložit pokutu do 5.000 Kč. Výše pokut, které lze uložit za přestupky právnických osob a podnikajících fyzických osob jsou stanoveny v ustanovení § 83a odst. 10 zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.

Za přestupky, které jsou spáchané podle zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla lze uložit pokutu v rozmezí od 5.000 Kč do 40.000 Kč, a to za přestupek fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osoby, která se jej dopustila tím, že na pozemní komunikaci provozovala vozidlo, aniž by splnila povinnost nahradit újmu způsobenou provozem daného vozidla. Pokutu v nižším rozmezí

⁷³ § 83 odst. 1 zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích

sazby, tedy od 1.500 Kč do 3.000 Kč, lze uložit za přestupek řidiče vozidla spočívající v nepředložení zelené karty při silniční kontrole na výzvu policisty. Tento přestupek lze rovněž vyřešit příkazem na místě, za který lze uložit pokutu do 1.500 Kč.

V případě přestupků, ze jejichž spáchání stanovuje zákon dolní hranici sazby pokuty, lze za určitých podmínek stanovených zákonem o odpovědnosti za přestupky, lze výši pokuty mimořádně snížit, tedy uložit ji v částce nižší, než je zákonem stanovená dolní hranice sazby. Pokuta však musí být uložena alespoň ve výši jedné pětiny dolní hranice sazby stanovené zákonem. Institut mimořádného snížení výměry pokuty sice umožňuje správnímu orgánu prolomit zákonem stanovenou dolní hranici sazby pokuty, avšak pouze v zákonem omezených případech. K mimořádnému snížení výměry pokuty lze přistoupit za situace, kdy je zřejmé, že i tak lze dosáhnout nápravy pachatele přestupku nebo že pokuta uložená v rámci zákonné sazby by byla vzhledem k poměrům pachatele nepřiměřeně přísná. Důvodová zpráva k mimořádnému snížení výměry pokuty uvádí, že „... v případech, kdy zákon dolní hranici sazby pokuty určuje, může dojít k tomu, že v konkrétním případě by byla pokuta nepřiměřeně přísná i v této nejnižší možné výměře a zároveň by nebyly splněny podmínky pro využití jiných institutů (například upuštění od uložení správního trestu). Tímto institutem se tedy umožní správnímu orgánu reagovat na okolnosti konkrétního případu.“⁷⁴ Tímto dává zákonodárce správnímu orgánu možnost přistupovat k jednotlivým případům s větší mírou individualizace. V případě, že správní orgán shledá takové důvody k mimořádnému snížení výměry pokuty, je povinen tyto důvody v rozhodnutí náležitě a přesvědčivě odůvodnit a popsat úvahy, které jej k tomu vedly. V neposlední řadě je nutno uvést, že využití institutu mimořádného snížení výměry pokuty je oprávněním správního orgánu nikoli jeho povinností.⁷⁵

Dle ustanovení § 41 zákona o odpovědnosti za přestupky může správní orgán za dva nebo více přestupků projednávaných ve společném řízení uložit pokutu ve vyšší sazbě, a to tak, že horní hranice sazby pokuty za přestupek nejpřísněji trestný lze zvýšit až o polovinu, nejvýše však do částky, která je součtem horních hranic sazeb pokut za jednotlivé společně projednávané přestupky.

⁷⁴ Návrh zákona včetně důvodové zprávy. Sněmovní tisk 555/0, část č. 1/2 vládního návrhu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. str. 172

⁷⁵ JEMELKA, Luboš. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-666-1

5.2 Zákaz činnosti

Uložením správního trestu zákazu činnosti se pachateli zakazuje, aby po určitou dobu vykonával činnost, ke které je třeba veřejnoprávní oprávnění nebo kterou vykonává v pracovním nebo jiném obdobném poměru, pokud došlo k přestupku při výkonu této činnosti nebo v přímé souvislosti s ní.⁷⁶ Ve vztahu k tématu této práce se jedná o zákaz řízení motorových vozidel a zákaz vykovávat činnost učitele autoškoly. Zákaz činnosti lze uložit pouze za přestupky u nichž tak stanoví zákon a na dobu stanovenou zákonem.

Zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel je pak druhým nejčastěji ukládaným správním trestem, který lze za spáchání dopravního přestupku uložit. Tento druh správního trestu se s ohledem na svou povahu a účel jeví jako jeden z nejefektivnějších, který lze za dopravní přestupky uložit.

Dle zákona o silničním provozu lze zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel uložit od jednoho roku do dvou let za přestupek fyzické osoby, kterého se dopustí tím, že v provozu na pozemních komunikacích: řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky, odmítne se podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou, řídí motorové vozidlo a není držitelem příslušného řidičského oprávnění, pozbyla jako řidič, který je držitelem řidičského průkazu Evropské unie, řidičského průkazu vydaného cizím státem nebo mezinárodního řidičského průkazu vydaného cizím státem, právo k řízení motorového vozidla na území České republiky nebo způsobí dopravní nehodu, při které je jinému ublíženo na zdraví. Zákaz řízení motorových vozidlem na dobu od šesti měsíců do jednoho roku lze uložit za přestupek spočívající v řízení vozidla v provozu na pozemních komunikacích, na kterém není umístěna tabulka státní poznávací značky (dále i jen „registrační značka“) nebo je umístěna tabulka registrační značky, která nebyla vozidlu přidělena, jehož tabulka registrační značky je zakryta, nečitelná nebo upravena anebo umístěna tak, že je znemožněna nebo podstatně ztížena její čitelnost. Dále za přestupek spočívající v řízení motorového vozidla, které je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních

⁷⁶ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9. str. 286

komunikacích, nebo jehož osvědčení o registraci bylo zadrženo, za přestupek spočívající v řízení vozidla či jízdě na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, za přestupek spočívající v řízení vozidla, přičemž byl řidiči zadržen řidičský průkaz nebo je řidič profesně nezpůsobilý k řízení daného vozidla nebo není držitelem platného posudku o zdravotní způsobilosti, za přestupek spočívající v překročení nejvyšší dovolené rychlosti v obci o 40 km.h⁻¹ a více či mimo obec o 50 km.h⁻¹ a více nebo za předjíždění vozidla v případě, že je to dopravní značkou zakázáno a za přestupek spočívající v otáčení, couvání či jízdě v protisměru na dálnici. Od šesti měsíců do jednoho roku se rovněž ukládá zákaz činnosti vykonávat činnost učitele autoškoly, a to za přestupky spáchané právě při výkonu této činnosti. Zákaz činnosti na dobu od jednoho měsíce do šesti měsíců lze například uložit tomu, kdo se v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců dopustil dvakrát a vícekrát přestupku spočívajícího v překročení nejvyšší dovolené rychlosti v obci o 20 km.h⁻¹ a více nebo mimo obec o 30 km.h⁻¹ a více, přestupku nezastavení vozidla na signál, který příkazuje zastavit vozidlo nebo na pokyn „STŮJ“ daný při řízení nebo usměrňování provozu na pozemních komunikacích anebo při dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu na pozemních komunikacích osobou k tomu oprávněnou, přestupku nedání přednosti v jízdě v případech, ve kterých je řidič povinen ji dát nebo přestupků souvisejících s dopravní nehodou (při dopravní nehodě řidič neprodleně nezastaví vozidlo, neohlásí dopravní nehodu policistovi, neprokáže svoji totožnost ostatním účastníkům nehody či nedovoleně opustí místo dopravní nehody).⁷⁷

V případě že je pachateli přestupku rozhodnutím uložen správní trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, pozbývá řidičských oprávnění dnem nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. Dle ustanovení § 118 písm. b) zákona o silničním provozu je policista oprávněn v taxativně vymezených případech zadržet řidičský průkaz. V takovém případě se doba jeho zadržení započítává do doby zákazu činnosti uloženého rozhodnutím, neboť po tuto dobu nesmí držitel řidičského oprávnění (pachatel přestupku) řídit motorová vozidla. Pokud nebyly splněny podmínky pro zadržení řidičského průkazu, pachatel

⁷⁷ § 125c zákona o silničním provozu

přestupku neměl řidičský průkaz u sebe nebo jej odmítl na výzvu policisty předložit je držitel řidičského oprávnění povinen do 5 pracovních dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, kterým mu byl uložen zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, odevzdat řidičský průkaz příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.

Po uplynutí poloviny doby, na niž byl zákaz činnosti uložen, může správní orgán, který zákaz činnosti uložil, od výkonu zbytku tohoto správního trestu upustit, jsou-li splněny zákonné podmínky, a to na žádost osoby, která řidičské oprávnění pozbyla. Pachatel musí prokázat způsobem svého života nebo provedením účinných opatření, že jeho další výkon není potřebný. Byla-li spolu se zákazem činnosti uložena též pokuta, která nebyla dosud uhrazena, popřípadě byla uhrazena pouze zčásti, nelze od výkonu zbytku zákazu činnosti upustit, dokud pachatel neprokáže, že pokutu nebo její zbylou část uhradil, anebo dokud nebylo rozhodnuto o rozložení úhrady pokuty na splátky nebo o odložení splatnosti pokuty.⁷⁸

V případě uplynutí celkové doby, na kterou byl zákaz řízení motorových vozidel uložen, lze zpět získat řidičské oprávnění pouze na základě žádosti osoby, která řidičské oprávnění pozbyla. Toto se týká i situace uvedené výše, tedy upuštění od výkonu zbytku zákazu činnosti po uplynutí poloviny doby, na kterou byl zákaz uložen. V praxi se lze běžně setkat s případy, kdy se osoby, které pozbyly řidičské oprávnění mylně domnívají, že samotným uplynutím zákazu činnosti získají řidičské oprávnění zpět a následně jsou nemile překvapeni při silniční kontrole, neboť řídí vozidlo bez oprávnění se všemi z toho plynoucími právními důsledky.

Pokud ode dne právní moci rozhodnutí, jímž došlo k uložení správního trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel, uplynul více než jeden rok, musí žadatel prokázat zdravotní a odbornou způsobilost. Žadatel musí prokázat psychickou způsobilost, pokud žádá vrácení řidičského oprávnění, které pozbyl v důsledku správním orgánem uloženého správního trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel, byl-li tento správní trest uložen na dobu nejméně 6 měsíců.⁷⁹

⁷⁸ § 47 zákona o odpovědnosti za přestupky

⁷⁹ § 102 zákona o silničním provozu

6 Bodový systém

Bodový systém neboli bodové hodnocení řidičů, bylo do českého právního řádu, resp. do zákona o silničním provozu, zavedeno dne 21. 9. 2005 novelou č. 411/2005 Sb., avšak účinnosti nabylo až 1. 7. 2006. Tato více než devítiměsíční legisvakantní lhůta byla využita ke zpracování metodických pomůcek a k řádnému obeznámení veřejnosti s novou úpravou.⁸⁰ Účelem bodového hodnocení je nejen preventivní výstraha pro řidiče, ale i postih pro pachatele, kteří opakovaně páchají dopravní přestupky. Bodový systém byl zaveden především s cílem preventivně působit na řidiče, aby se do budoucna vyvarovali páchání dalších přestupků.

Bodovým hodnocením se dle ustanovení § 123a zákona o silničním provozu zajišťuje sledování opakovaného páchání přestupků, jednání, které má znaky přestupku podle jiného právního předpisu, nebo trestných činů, spáchaných porušením vybraných povinností stanovených předpisy o provozu na pozemních komunikacích řidičem motorového vozidla nebo že se řidič porušování těchto povinností nedopouští.

V bodovém systému se tedy řidičům motorových vozidel zaznamenávají „trestné“ body za vybrané přestupky a trestné činy proti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, a to do maximálního počtu 12 bodů. Příslušné obecní úřady obce s rozšířenou působností vedou v registru řidičů evidence údajů o řidičích, ve kterých jsou mimo jiné záznamy o počtu bodů dosažených řidičem v bodovém hodnocení a záznamy o odečtu bodů. Dosažením stanoveného počtu 12 bodů, přichází řidič o řidičské oprávnění na 1 rok, bez možnosti požádat po uplynutí poloviny doby o jeho vrácení.

Názory odborné i laické veřejnosti na bodový systém se již od jeho počátku liší. Někteří jej vnímají jako efektivní prostředek, který odstraní neukázněné řidiče ze silničního provozu, ale lze se setkat i s těmi, kteří jej kritizují kvůli neadekvátní přísnosti či jej považují za dvojí trestání. Již v samotné důvodové zprávě k návrhu zákona č. 411/2005 Sb., kterým byl bodový systém zaveden je uvedeno: „*tyto body nejsou sankcí za přestupek nebo trestem za trestný čin, jsou pouze administrativním opatřením ohodnocujícím nebezpečnost spáchaného přestupku nebo trestného činu*

⁸⁰ KUČEROVÁ, Helena. Dopravní přestupky v praxi: podle stavu k 1.7.2006. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-613-x. str. 21

a registrujícím jeho spáchání“. Uvedené rovněž potvrdil NSS v rozsudku sp. zn. 4 As 5/2005 – 63 ze dne 28. 2. 2006, ve kterém výslovně konstatoval, že body „*nejsou sankcí za přešupek, ale pouze administrativním opatřením ohodnocujícím nebezpečnost spáchaného přešupku a registrujícím jeho spáchání*“.

Tabulka č. 1: Přehled jednání spočívajících v porušení vybraných povinností stanovených předpisy o provozu na pozemních komunikacích a počet bodů za tato jednání

Porušení předpisů o provozu na pozemních komunikacích	Počet bodů
řízení vozidla bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo v takové době po jeho požití, po kterou je řidič ještě pod vlivem alkoholu, je-li zjištěný obsah alkoholu u řidiče vyšší než 0,3 promile, nebo řízení vozidla bezprostředně po užití jiné návykové látky nebo v takové době po užití jiné návykové látky, po kterou je řidič ještě pod jejím vlivem	7
odmítnutí řidiče podrobit se vyšetření podle jiného právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou	7
způsobení dopravní nehody porušením povinnosti řidiče, při které došlo k usmrcení nebo k těžké újmě na zdraví jiné osoby	7
neprodlené nezastavení vozidla účastníka dopravní nehody nebo nedovolené opuštění místa dopravní nehody nebo neprodlené nevrácení se na místo dopravní nehody po poskytnutí nebo přivolání pomoci	7
při jízdě na dálnici nebo silnici pro motorová vozidla otáčení se nebo jízda v protisměru nebo couvání v místě, kde to není dovoleno	7
vjíždění na železniční přejezd v případech, ve kterých je to zakázáno	7
neposkytnutí účinné pomoci (první pomoc a přivolání záchranných složek) účastníkem silničního provozu, který není účastníkem dopravní nehody při nehodě s evidentním poškozením zdraví nebo ohrožením života	7
předjíždění vozidla v případech, ve kterých je to zákonem zakázáno	7
řízení motorového vozidla řidičem, kterému byl zadržán řidičský průkaz	7
řízení vozidla, které je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích	5
překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené zákonem nebo dopravní značkou o 40 km.h ⁻¹ a více v obci nebo o 50 km.h ⁻¹ a více mimo obec	5
nezastavení vozidla na signál, který přikazuje řidiči zastavit vozidlo, nebo nezastavení vozidla na pokyn „Stůj“ daný při řízení nebo usměrňování provozu na pozemních komunikacích anebo při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích osobou k tomu oprávněnou	5
ohrožení jiného řidiče při přejíždění s vozidlem z jednoho jízdního pruhu do druhého	5
ohrožení chodce přecházejícího pozemní komunikaci při odbočování s vozidlem na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci nebo při otáčení a couvání	5
při řízení vozidla ohrožení chodce na přechodu a neumožnění nerušeného a bezpečného přejítí vozovky	4
nedání přednosti v jízdě v případech, ve kterých je řidič povinen dát přednost v jízdě	4

překročení maximální doby řízení vozidla nebo nedodržení minimální doby odpočinku o 20 % a více nebo nedodržení bezpečnostní přestávky o 33 % a více podle jiných právních předpisů	4
řízení motorového vozidla bez držení příslušné skupiny nebo podskupiny řidičského oprávnění	4
porušení povinnosti použít dětskou autosedačku nebo bezpečnostní pás při přepravě dětí podle § 6	4
překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené zákonem nebo dopravní značkou o 20 km.h ⁻¹ a více v obci nebo o 30 km.h ⁻¹ a více mimo obec	3
nezastavení vozidla před přechodem pro chodce v případech, kdy je řidič povinen tak učinit	3
řízení motorového vozidla bez držení platného osvědčení profesní způsobilosti řidiče	3
porušení povinnosti být za jízdy připoután bezpečnostním pásem nebo užít ochrannou přilbu	3
neoznačení překážky provozu na pozemních komunikacích, kterou řidič způsobil	2
překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené zákonem nebo dopravní značkou o více než 5 km.h ⁻¹ a méně než 20 km.h ⁻¹ v obci nebo o více než 10 km.h ⁻¹ a méně než 30 km.h ⁻¹ mimo obec	2
držení telefonního přístroje nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení v ruce nebo jiným způsobem při řízení vozidla	2

Zdroj: zákon o silničním provozu

6.1 Započítávání bodů

V případě, že je řidiči motorového vozidla uložen správním orgánem správní trest za přestupek, který spáchal jednáním zařazeným do bodového hodnocení, zaznamená se tomuto řidiči v registru řidičů stanovený počet bodů. Záznam o počtu bodů pak provede příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o uložení správního trestu, a to nejpozději do 5 pracovních dnů ode dne, kdy mu bylo doručeno. Pokud se řidič dopustil více přestupků nebo trestných činů, spáchaných jednáním zařazeným do bodového hodnocení a tyto jsou projednaná ve společném řízení, zaznamená příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností počet bodů stanovených pro nejzávažnější z nich.⁸¹

Jak již bylo uvedeno výše řidičem dosažený počet bodů se zaznamenává do celkového počtu 12 bodů. Jestliže řidič dosáhne celkového počtu 12 bodů, obecní úřad obce s rozšířenou působností mu tuto skutečnost neprodleně oznámí a vyzve jej k odevzdání řidičského průkazu do 5 pracovních dnů ode dne doručení tohoto oznámení. Následně řidič pozbývá řidičské oprávnění na dobu 1 roku

⁸¹ § 123c odst. 2 zákona o silničním provozu

uplynutím 5 pracovních dnů ode dne, kdy mu bylo oznámení doručeno. Uvedená lhůta 1 roku počíná běžet ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku nebo trestném činu, spáchaným jednáním zařazeným do bodového hodnocení, na jehož základě řidič dosáhl celkového počtu 12 bodů.⁸²

V neposlední řadě je třeba uvést, že řidič vozidla není o záznamu bodů nikterak informován, pokud se tedy nejedná dosažení celkového počtu 12 bodů. Vzhledem k tomu, že neexistuje žádná povinnost správních orgánů o informování o dosažených bodech, je vhodné se o stav bodového konta aktivně zajímat po projednání každého přestupku. Stav svého aktuálního bodového hodnocení může řidič zjistit na kterémkoli kontaktním místě veřejné správy Czech POINT, kde mu za poplatek vydají Výpis bodového hodnocení řidiče, kde zjistí nejen stav bodů, ale i jednotlivé záznamy o přestupcích. Dále se lze obrátit na příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, který řidiči na základě jeho žádosti vydá Výpis z evidenční karty řidiče, který je oficiálním dokumentem, jenž můžeme doložit při jednání s úřady, soudy, apod. Stav svého bodového konta mohou řidiči, kteří mají elektronickou občanku či datovou schránku zjistit na Portálu občanu.

Pokud řidič nesouhlasí s provedeným záznamem bodů v registru řidičů, má možnost písemně podat proti tomuto záznamu námitky obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností příslušnému k provádění záznamu. V případě, že obecní úřad obce s rozšířenou působností shledá námitky oprávněné, provede nejpozději do 10 pracovních dnů ode dne, kdy mu byly námitky doručeny, opravu záznamu počtu bodů v registru řidičů a neprodleně o tomto úkonu písemně vyrozumí řidiče. Jestli shledá námitky jako nedůvodné, rozhodnutím námitky zamítne a provedený zápis potvrdí. Pokud podá řidič námitky po dosažení 12 bodů, běh lhůty 5 pracovních dnů po jejímž uplynutí řidič pozbyde řidičská oprávnění, se přerušuje ode dne doručení námitek až do dne, kdy nabyde právní moci rozhodnutí o zamítnutí těchto námitek. Námitky tedy v tomto případě musejí být správnímu orgánu doručeny do 5 pracovních dnů ode dne doručení oznámení o dosažení celkového počtu 12 bodů řidiči, jinak účinek přerušení běhu lhůty nenastává.⁸³

⁸² § 123c zákona o silničním provozu

⁸³ KOVALČÍKOVÁ, Daniela. *Zákon o provozu na pozemních komunikacích: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-418-6. str. 286-287

6.2 Odečítání bodů

Zákon o silničním provozu stanovuje podmínky nejen pro záznam bodů, ale v rámci svého preventivního působení dává řidičům též možnost pro jejich odečet. Body lze odečíst pouze zákonným způsobem a pouze v případě, že již byly řidiči nějaké body zaznamenány. Odečet bodů se uskutečňuje jen do „vynulování“ bodového konta, nelze tedy odečítat body do záporných čísel. V případě, že má řidič zaznamenány 3 body v bodovém systému a zákonný odečet jsou 4 body, odečtou se řidiči pouze 3 zapsané body.

Zákonnými způsoby odečtu bodů jsou:

- uplynutí rozhodné doby (12, 24 nebo 36 po sobě jdoucích kalendářních měsíců ode dne, kdy byl řidiči do registru řidiči naposledy zaznamenán bodově ohodnocený přestupek), a řidič po tuto dobu nespáchal žádný další přestupek zařazený do bodového hodnocení
- jestliže je pravomocně zrušeno rozhodnutí o přestupku na základě, něhož byl záznam proveden
- neodsouzení řidiče v řízení, které pokračovalo po podmíněném odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněném zastavení trestního stíhání⁸⁴

Odečet bodů provádí příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, a to nejpozději do 3 pracovních dnů ode dne, kdy řidiči vznikl na odečtení bodů nárok. V uvedených případech probíhá odečet v registru řidičů automatizovaně bez toho, aniž by se musel příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, resp. jeho zaměstnanci, do procesu odečítání bodů aktivně zapojit.

Nárok na odečet bodů po uplynutí rozhodné doby neběží po dobu, kdy řidič vykonává trest nebo sankci zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, což se jeví jako logické, neboť pokud řidič nemůže vykonávat činnost spočívající v řízení motorového vozidla, nemůže pak být odměněn odečtem bodů za absenci záznamů protiprávního jednání v provozu na pozemních komunikacích.

Dalším zákonným způsobem odečtu bodů je odečet na základě absolvování školení bezpečné jízdy v akreditovaném středisku bezpečné jízdy. Aby mohlo dojít k využití tohoto institutu je nutná aktivita za strany řidič, který musí nejen

⁸⁴ § 123e odst. 1 zákona o silničním provozu

absolvovat uvedené školení, ale i podat písemnou žádost příslušnému obecnímu úřadu. K samotné žádosti pak musí řidič doložit potvrzení školícího střediska o absolvovaném školení, které nesmí být starší více než 1 měsíc.⁸⁵ Aby mohli řidiči tohoto institutu využít nesmí mít na svém bodovém kontě více než 10 bodů a zároveň se nesmí mít zaznamenán žádný přestupek, za který by mu bylo uloženo 6 bodů a více.⁸⁶ Tohoto institutu však řidiči nemohou využívat neomezeně, ale pouze jednou za kalendářní rok. V praxi se lze běžně setkat s případy, kdy zejména řidiči, kteří již mají zaznamenán vyšší počet bodů absolvují školení a požádají o odečet bodů v prosinci jednoho roku a následně jej absolvují znovu ihned v lednu následujícího roku. Odečet bodů je pak zaznamenáván ke dni ukončení školení bezpečné jízdy a odečítají se 3 body.

6.3 Novela bodového systému

Předpokládaná změna bodového systému je součástí novely zákon o silničním provozu, jehož předpokládané datum účinnosti je od 1. 1. 2022. Cílem navrhovaných změn je především postihovat řidiče, kteří páchají přestupky vědomě a tím ohrožují ostatní účastníky silničního provozu. Tímto by mělo dojít ke zvýšení bezpečnosti silničního provozu. Zároveň by měla novela po 14 letech fungování bodového systému zjednodušit tento systém na pouhé tři sazby bodů a to 2 body, 4 body, a 6 bodů (nyní 2b, 3b, 4b, 5b, 7b). Hranice pro odebrání řidičského průkazu by měla zůstat na 12 bodech, novela však počítá se snížením na 6 bodovou hranici u začínajících řidičů po dobu dvou let, tzv. „řidičák na zkoušku“. Dále by měla být zavedena možnost nechat se informovat o stavu bodového konta pomocí SMS či e-mailu.⁸⁷

⁸⁵ § 123e odst. 4 písm. a) zákona o silničním provozu

⁸⁶ § 124e písm. b) zákona o silničním provozu

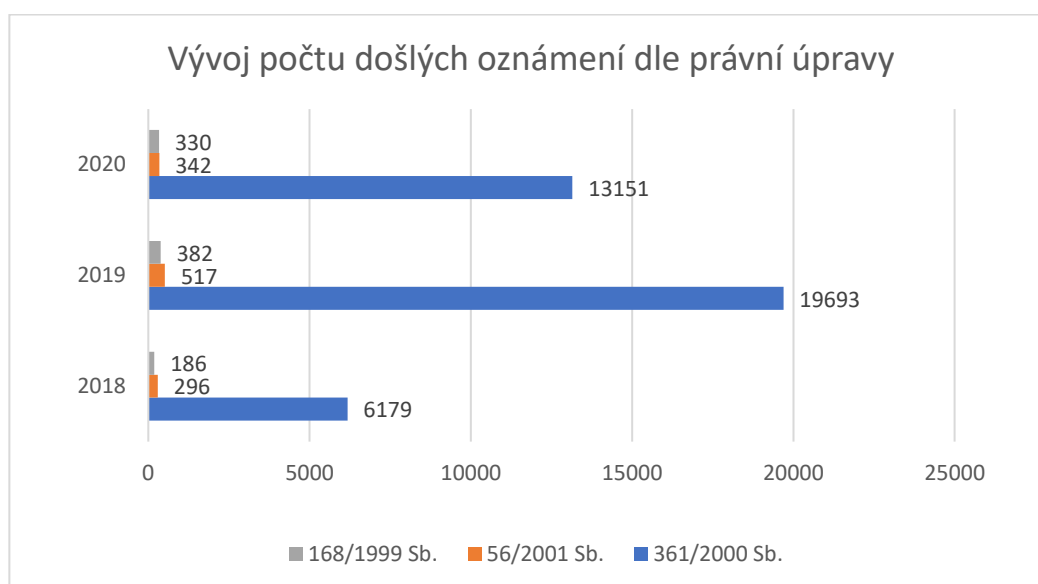
⁸⁷ Ministerstvo dopravy ČR - Nový bodový systém. *Ministerstvo dopravy ČR - Domovská stránka* [online]. [cit. 19.02.2021]. Dostupné z: <https://www.mdcz.cz/bodovysystem>

7 Praktická část - Vývoj dopravních přestupků Magistrátu města Plzně

V následující kapitole se budu zabývat přestupky spáchanými na území statutárního města Plzně, a to v období od roku 2018 do roku 2020. Město Plzeň jako výzkumné místo jsem si vybrala nejen z důvodu, že se jedná o mé rodné město, ale především proto, že pracuji na Magistrátu města Plzně jako referent na oddělení dopravních přestupků a mám tak přístup k potřebným údajům pro zpracování následujících statistik.

V následujícím grafu je znázorněn vývoj počtu došlých oznámení rozdělených podle právní úpravy jednotlivých dopravních přestupků.

Graf č. 1: Vývoj počtu došlých oznámení rozlišen dle příslušné právní úpravy

Zdroj: vlastní zpracování dat z evidence Magistrátu města Plzně

Z uvedeného grafu je evidentní, že drtivá většina oznamovaných dopravních přestupků, bez ohledu na rok, se týká porušení zákona o silničním provozu. Toto zjištění však není nikterak překvapující, neboť zákon o silničním provozu je stěžejním právním předpisem upravujícím komplexní úpravu podmínek provozu na pozemních komunikacích, a především v něm jsou vymezeny jednotlivé skutkové podstaty dopravních přestupků. Oznámení přestupků dle zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla jsou oproti tomu v zanedbatelném množství a jedná se především o oznámení týkající se provozování vozidla bez platné technické kontroly či nepojištěného vozidla.

Co se týče vývoje počtu oznámení dle jednotlivé právní úpravy, předpokládala jsem, že jejich počet bude u všech mírně narůstat. Z grafu je evidentní, že tomu tak není. Počet došlých oznámení dle zákona o silničním provozu v roce 2019 prudce vzrostl o více než 200 %, avšak jejich počet následně v roce 2020 klesl o cca 33 %. Uvedené má však po bližším prostudování zcela logické vysvětlení, neboť na konci roku 2018 bylo rozšířeno úsekové měření o další dvě úplně nová místa, na která nebyli řidiči doposud zvyklí a na dodržování rychlosti v uvedených úsecích příliš nedbali, čímž jednoznačně vzrostl počet oznamovaných dopravních přestupků. Z grafu je dále zřejmé, že v roce 2020 si již na nové umístění úsekového měření někteří řidiči zvykli a počet došlých oznámení, tím pádem klesl. S poklesem počtu došlých oznámení v roce 2020 rovněž zcela jistě souvisí i vyhlášení nouzového stavu na území České republiky v souvislosti s epidemií koronaviru, kdy byl omezen volný pohyb, policisté a strážníci řešili problémy týkající se této epidemie, která rovněž zasáhla i jejich řady a tím došlo k poklesu oznamovaných přestupků z jejich strany. Za poklesem v roce 2020 stojí rovněž automatické prodloužení propadlých technických prohlídek či řidičských průkazů v době nouzového stavu.

Tabulka č. 2: Vývoj objektivní odpovědnosti provozovatele vozidla

	2018	2019	2020
Počet došlých oznámení podezření ze spáchání přestupku provozovatele vozidla	5391	25894	17893
Počet uhrazených výzev ve lhůtě	3866	24123	13335
Objektivní odpovědnost provozovatele vozidla dle § 125f odst. 1	1525	1771	4558

Zdroj: vlastní zpracování dat z evidence Magistrátu města Plzně

Tabulka č. 2 zachycuje vývoj objektivní odpovědnosti provozovatele vozidla. Tato objektivní odpovědnost provozovatele vozidla byla do silničního zákona zavedena od roku 2013 a je upravena v ustanovení § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu. Porušení dodržování povinností řidiče a pravidel provozu na pozemních komunikacích stanovených silničním zákonem jsou zjišťovány

nejčastěji stacionárními měřiči rychlosti. Z celkového počtu těchto oznámení bylo v roce 2018 téměř 30% z nich převedeno do správního řízení. To znamená, že provozovatel vozidla po výzvě k úhradě správním orgánem určenou částku do 15 dní nezaplatil. Z celkového počtu oznámení bylo v roce 2018 uhrazeno po výzvě dle ustanovení § 125h zákona o silničním provozu 3866 výzev v celkové částce 2.326.600 Kč. V roce 2019 bylo uhrazeno 24123 výzev v hodnotě 16.804.200 Kč, což je více než 90 % úspěšnost. V roce 2020 pak byl počet uhrazených výzev 75 % z celkového počtu došlých oznámení, a to v částce 7.910.300 Kč. Uvedené částky představují skutečně uhrazené částky, které již byly městu připsány na účet. Tyto částky tak tvoří nemalou část rozpočtu města Plzně. Ochota provozovatelů vozidla zaplatit výzvu k uhrazení určené částky je vysoká z důvodu, že pokud ji zaplatí, správní orgán již nepátrá po totožnosti řidiče a tím pádem nedochází k případnému zapsání trestných bodů řidiči.

Tabulka č. 3: Vývoj nejčastějších dopravních přestupků

Typ přestupku	2018	2019	2020	Celkem za sledované období
§ 125c/1/k	2936	3565	3923	10424
Neřidič	211	213	202	626
Řízení pod vlivem alkoholu	166	156	123	445
Odmítnutí podrobit se	72	106	100	278
Řízení pod vlivem drog	51	59	64	174
Rychlost f/4	73	53	25	151
Rychlost f/3	62	57	37	156
Řízení se zadrženým ŘP	33	33	29	95
Rychlost f/2	36	34	21	91
Registrační značka	21	31	28	80
Telefonování	17	14	14	45
Celkem vybraných přestupků za jednotlivé roky	3678	4321	4566	

Zdroj: vlastní zpracování dat z evidence Magistrátu města Plzně

V tabulce č. 3 jsou zobrazeny vybrané nejčastěji páchané přestupky na úseku silniční dopravy od roku 2018 do roku 2020. Poslední zelený sloupec seřazuje vybrané přestupky dle jejich četnosti páchání. Z tabulky je zřejmé, že na území statutárního města Plzně je ve sledovaném období nejčastěji páchaným přestupkem „125c/1/k“⁸⁸, kdy se jedná o tzv. zbytkovou skutkovou podstatu, která subsumuje méně závažné jednání. V této skupině přestupků jsou zařazeny například přestupky týkající se porušení dopravních značek, neoprávněné zastavení a stání (na chodníku, na křižovatce, na mostě, v protisměru), nepředložení či absence řidičského průkazu, nepřipoutání se bezpečnostním pásem, neosvětlené vozidlo, či jízda cyklistů po chodníku.

Druhým nejčastěji páchaným přestupkem, resp. přestupkem, který je oznamován správnímu orgánu, je jízda bez řidičského oprávnění. Někdo by se mohl leknout, že druhým nejčastěji páchaným přestupkem je právě tento, a že se tak na pozemních komunikacích pohybuje velké množství řidičů, kteří nemají požadované odborné znalosti, avšak toto je zapříčineno především ukládaným zákazem činnosti za uvedených přestupků, a s tím související nemožností vyřešit jej příkazem na místě. Takový přestupek je tedy vždy oznamován správnímu orgánu (pokud se nejedná o trestný čin). Rovněž je třeba dodat, že osobou bez řidičského oprávnění je rovněž osoba, které byl uložen zákaz činnosti, avšak která si po jeho uplynutí nepožádala o jeho navrácení.

S tímto souvisí i další často oznamovaný přestupek, kterým je jízda pod vlivem alkoholu, za který je opět ukládán správní trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel, a jehož podezření ze spáchání je jedním z důvodů pro který je policista oprávněn na místě zadržet řidičský průkaz. Pozitivní je, že vývoj páchání tohoto přestupku má meziroční klesající tendenci. Toto ovšem nelze říci o přestupku spočívajícím v odmítnutí podrobit se lékařskému vyšetření spojenému s odběrem krve, jak na alkohol, tak na návykové látky, kdy jeho počet spíše stoupá. Rostoucí počet může být způsoben rostoucí informovaností řidičů, kdy v případě tohoto odmítnutí se bude vždy jednat pouze o přestupek. Pokud však řidič ví, že jeho hladina alkoholu je vysoká a má obavy, že by překročila hranici

⁸⁸ Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích jiným jednáním, než které je uvedeno pod písmeny a) až j), nesplní nebo poruší povinnost stanovenou v hlavě II zákona o silničním provozu

1 promile alkoholu, raději odběr krve odmítne ze strachu, že by se mohlo jednat o trestný čin.

Zatímco řízení pod vlivem alkoholu má meziročně klesající vývoj oproti tomu řízení pod vlivem návykových látek (drog) má meziroční stoupající tendenci. Nejčastěji jsou pak řidiči ovlivněni metamfetaminem (pervitin).

Co se týče překročení nejvyšší dovolené rychlosti nejsou v uvedené tabulce zahrnuty přestupky zjištěné z úsekového měření, které by jistě tyto přestupky přesunuly na první příčky tabulky. Jedná se tedy pouze o přestupky zjištěné měřením přímo ze strany policistů či strážníků, jejichž pachatelé jsou na místě zjištění. Nejčastěji se tedy řidiči dopouští nejmírnějšího překročení rychlosti jízdy, kterým je překročení v obci o 20 km.h⁻¹ a více a mimo obec o 30 km.h⁻¹, uvedené v ustanovení § 125c odst. 1 písm. f) bod 4 zákona o silničním provozu. Na druhém místě je pak překročení nejvyšší dovolené rychlosti v obci o 20 km.h⁻¹ a více a mimo obec o 30 km.h⁻¹ a více.⁸⁹ Skupina přestupků „Rychlost f2“ obsahuje přestupky dle ustanovení § 125c odst. 1 písm. f) bod 2 zákona o silničním provozu, kdy se řidič dopouští přestupku tím, že poruší maximální dovolenou rychlost v obci o 40 km.h⁻¹ a více a mimo obec o 50 km.h⁻¹ a více. Z tabulky č. 3 je jednoznačné, že všechny uvedené překročení nejvyšší dovolené rychlosti na území statutárního města Plzně meziročně klesají, což mě samotnou mile překvapilo.

Na posledním místě se v tabulce, k mému překvapení, umístil přestupek dle ustanovení § 125c odst. 1 písm. f) bod 1 zákona o silničním provozu, tedy držení telefonního přístroje nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení při řízení motorového vozidla. S ohledem na to, že každodenně vídám řidiče, kteří při řízení vozidla drží v ruce mobilní telefon a telefonují nebo píšou zprávy či dokonce natáčejí videa, jsem předpokládala umístění tohoto přestupku na vyšší příčce. Jedním z důvodů takto nízkého počtu může především obtížnější dokazování tohoto přestupku, kdy pokud policisté nemají videozáznam, na kterém stejně není většinou přestupek prokazatelně zaznamenán, prokazuje se telefonování řidiče během jízdy mnohdy obtížně, tedy pouze svědeckou výpovědí ze strany policistů. Zatímco obvinění se snaží najít nejrůznější výmluvy, s tím že netelefonovali pouze se např. škrabal řidič na uchu. Myslím si, že samotní policisté se raději zabývají řešením jiných, lépe prokazatelných, přestupků.

⁸⁹ § 125c odst. 1 písm. f) bod 3 zákona o silničním provozu

Z tabulky č. 3 je pak v neposlední řadě zřejmé, že počet páchaných vybraných přestupků na území statutárního města Plzně ve sledovaném období 2018 – 2020 meziročně vzrůstá.

Závěr

V této diplomové práci jsem se zabývala tím, abych co možná nejlépe a nejdůležitěji popsala a charakterizovala problematiku řízení o dopravních přestupcích před správními orgány prvního stupně.

Vzhledem k tématu práce jsem se ve druhé kapitole věnovala základním pojmům, a to především vymezení pojmu přestupek a jeho obecným znakům. Stěžejní částí diplomové práce je její třetí kapitola, která je v přímé návaznosti na samotné téma práce, a ve které jsou popsány nejen zásady samotného přestupkového řízení, tedy i řízení o dopravních přestupcích, ale je zde především vymezeno, kdo a za jakých okolností může být účastníkem takového řízení, jaké jsou úkony správního orgánu před zahájením řízení, následný průběh řízení o dopravních přestupcích před správním orgánem prvního stupně, a to až do vydání rozhodnutí, popř. další možnosti skončení řízení před správním orgánem, jakožto i jednotlivé druhy zkráceného řízení a možnost podání jednotlivých řádných opravných prostředků. Neméně důležitou částí této práce je kapitola pojednávající o institutu bodového systému, který je s dopravními přestupky nedomyslitelně spjat. V poslední kapitole bylo mou snahou tuto práci oživit a zakomponovat do ní interní statistiky Magistrátu města Plzně pojednávající o vývoji četnosti vybraných dopravních přestupků na území statutárního města Plzně. Četnost vybraných dopravních přestupků je pak znázorněna pomocí grafu a tabulek, ze kterých jednoznačně vyplývá každoroční nárůst dopravních přestupků.

Psaní této diplomové práce pro mne nebylo jen pouhým plněním studijních povinností, ale bylo především přínosem k rozšíření mých znalostí a využití pracovních zkušeností v oblasti dané problematiky. Při psaní práce jsem vycházela především ze zákona o silničním provozu a dalších právních předpisů uvedených v první kapitole a rovněž z nemalého množství judikatury, která mi pomohla s rozšířením znalostí dané problematiky. Tyto nové informace nabyté studiem potřebných materiálů mi byly nápomocné nejen v mém dalším sebevzdělávání ale především k uplatnění v praxi.

Dle mého názoru je současný právní stav upravující problematiku dopravních přestupků vyhovující, byť ne zcela dokonalý. Nedokonalost spatřuji především v častých novelách, kdy ne zřídka, některá důležitá ustanovení z právní úpravy „vypadnou“. Jako např. poslední novelou zákona o podmínkách provozu

vozidel na pozemních komunikacích zmizela možnost vyřešit přešupek spočívající v nepřevedení motorového vozidla příkazem na místě, kdy dokazování tohoto přešupků nemusí být vždy zcela jednoznačné, a tedy pro správni orgán jednoduché. Případný souhlas obviněného, tak umožňoval před novelou tohoto zákona rychlé vyřešení ze strany správniho orgánu právě uloženi příkazu na místě.

Značné rezervy lze pak spatřovat v právní znalosti veřejnosti, která získává informace z oblasti správniho řízení o dopravních přešupcích především prostřednictvím mediálních zdrojů, kdy tyto informace se netýkají bohužel toho, jak právní předpisy dodržovat ale spíše toho, jak se následkům svého jednání vyhnout. Za tímto účelem pak existují nejrůznější pojištění na pokuty, kdy řidiči často až po jejich zkušenosti s těmito institucemi zjistí, že toto není cesta, jak se dopravnímu přešupku vyhnout.

Resume

In this diploma thesis, I dealt with the team to describe and characterize the issue of proceedings on traffic offenses before the administrative authorities of the first instance as best and as concisely as possible.

With regard to the topic of the work, in the second chapter I focused on the basic concepts, especially the definition of the concept of misdemeanor and its general features. The main part of the diploma thesis is its third chapter, which is directly related to the topic of the work, and which describes not only the principles of the offense procedure itself, it is the procedure on traffic offenses, but also defines who and under what circumstances can be a participant in such proceedings, such as acts of the administrative body before the commencement of the proceedings, the subsequent course of the proceedings on traffic offenses before the administrative body of the first instance, until the issuance of a decision, or other possibilities of terminating the proceedings before the administrative body, as well as individual types of summary proceedings and the possibility of filing individual ordinary appeals. An equally important part of this work is the chapter dealing with the institute of a points system, which is inextricably linked with traffic offenses. In the last chapter, my effort was to revive this work and incorporate into it the internal statistics of the City of Pilsen dealing with the development of the frequency of selected traffic offenses in the statutory city of Pilsen. The frequency of selected traffic offenses is then shown using a graph and tables, which clearly show the annual increase in traffic offenses.

Zdroje

Právní předpisy

1. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
2. Zákon č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů
3. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
4. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), v platném znění
7. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
8. Zákon č. 411/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
9. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
10. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů
11. Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Literatura

1. FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. *Správní právo trestní*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-219-6
2. HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 6. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-442-2
3. HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-365-0
4. JEMELKA, Luboš. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-666-1
5. KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9
6. KOVALČÍKOVÁ, Daniela. *Zákon o provozu na pozemních komunikacích: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-418-6
7. KUČEROVÁ, Helena. *Dopravní přestupky v praxi: podle stavu k 1.7.2006*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-613-x
8. ONDRUŠ, Radek. *Správní řád: nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-523-0
9. ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-212-7
10. PRŮCHA, P. *Správní právo obecná část*, 6. doplněné a aktualizované vydání. Vydala Masarykova Univerzita. Brno, 2004. ISBN 80-210-3350

Judikatura

Nálezy Ústavního soudu

1. Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 3/02 ze dne 13. 8. 2002
2. Nález Ústavního soudu sp. zn. IV.ÚS 150/01 ze dne 9. 10. 2003
3. Nález Ústavního soudu II. ÚS 583/03 ze dne 21. 7. 2004

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu

4. Rozsudek NSS sp. zn. 4 Azs 55/2003 ze dne 22. 1. 2004
5. Rozsudek NSS sp. zn. 4 As 5/2005 – 63 ze dne 28. 2. 2006
6. Rozsudek NSS sp. zn. 4 As 40/2007 ze dne 21. 12. 2007
7. Rozsudek NSS sp. zn. As 96/2008-115 ze dne 22. 1. 2009
8. Rozsudek NSS sp. zn. 5 As 104/2008 – 45 ze dne 14. 12. 2009
9. Rozsudek NSS sp. zn. 5 As 29/2009 – 48 ze dne 13. 11. 2009
10. Rozsudek NSS sp. zn. 5 As 65/2009-39 ze dne 22. 1. 2010
11. Rozsudek NSS sp. zn. 2 As 38/2010-70 ze dne 3. 6. 2010
12. Rozsudek NSS sp. zn. 5 As 77/2010 – 156 ze dne 27. 5. 2011
13. Rozsudek NSS sp. zn. 7 As 83/2010 ze dne 17. 6. 2011
14. Rozsudek NSS sp. zn. 2 As 52/2011 - 47 ze dne 21. 9. 2011
15. Rozsudek NSS sp. zn. 8 As 100/2011-70 ze dne 2. 5. 2012
16. Rozsudek NSS sp. zn. 4 As 77/2014 – 33 ze dne 11. 7. 2014
17. Rozsudek NSS sp. zn. Afs 169/2016-42 ze dne 1. 3. 2017
18. Rozsudek NSS sp. zn. 6 As 193/2017 – 52 ze dne 2. 5. 2018

Rozhodnutí Krajských soudů

19. Rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 31 A 72/2015 – 96 ze dne 11. 1. 2017
20. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 58 Ca 46/2009 – 37 ze dne 26. 2. 2010

Internetové zdroje

1. BESIP - Telefonování za jízdy je nebezpečné. BESIP - Úvod [online]. [cit. 10.03.2021]. Dostupné z: <https://www.ibesip.cz/Tematicke-stranky/Zasady-bezpecne-jizdy-v-aute/Telefonovani-za-jizdy-je-nebezpecne>
2. Bulletin advokacie, odborný právní portál | Mimořádné snížení výměry pokuty v přestupkovém právu. Bulletin advokacie, odborný právní portál | Domů [online]. [cit. 17.02.2021]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mimoradne-snizeni-vymery-pokuty-v-prestupkovem-pravu>
3. Ministerstvo dopravy ČR - Nový bodový systém. Ministerstvo dopravy ČR - Domovská stránka [online]. [cit. 19.02.2021]. Dostupné z: <https://www.mdcr.cz/bodovysystem>
4. Návrh zákona včetně důvodové zprávy. Sněmovní tisk 555/0, část č. 1/2 vládního návrhu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, str. 172. Dostupný online: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=555&CT1=0>
5. Statistika dopravní nehodovosti za rok 2019 - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. [cit. 10.03.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistika-dopravni-nehodovosti-za-rok-2019.aspx>
6. Telefonovat za jízdy. Centrum služeb pro silniční dopravu [online]. [cit. 10.03.2021]. Dostupné z: <https://www.cspsd.cz/815-telefonovat-za-jizdy>

Přílohy

Příloha č. 1: Poučení obviněného

Obviněný byl poučen o tom, že má právo:

- zvolit si zmocněnce; zmocnění k zastoupení se prokazuje písemnou plnou mocí, kterou lze udělit i ústně do protokolu; V téže věci můžete mít současně pouze jednoho zmocněnce (§ 33 odst. 1 správního řádu)
- navrhopat důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí; správní orgán může usnesením prohlásit, dokdy mohou účastníci činit své návrhy (§ 36 odst. 1 správního řádu)
- vyjádřit v řízení své stanovisko (§ 36 odst. 2 správního řádu)
- aby správní orgán i bez návrhu zjistil všechny rozhodné skutečnosti svědčící ve Váš prospěch i v neprospěch (§ 50 odst. 3 správního řádu)
- na vyzrozumění, pokud v průběhu řízení správní orgán změní právní kvalifikaci skutku (§ 78 odst. 4 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich)
- máte právo nevypovídat; správní orgán Vás nesmí nutit k výpovědi nebo doznání (§ 82 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich)
- klást otázky případným dalším účastníkům řízení, svědkům a znalcům, přičemž dotazovaná osoba má právo odmítnout odpovědět a nesmí být tázána za stejných podmínek jako svědek, tzn. nesmí být dotazována o utajovaných informacích chráněných zvláštním zákonem, které je povinna zachovávat v tajnosti, ledaže by této povinnosti byla příslušným orgánem zproštěna a nesmí být dotazována též tehdy, jestliže by svou odpovědí porušila státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže by této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěna (§ 82 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich)
- nahlížet do spisu (§ 38 odst. 1 správního řádu)
- činit si výpisy a právo na to, aby správní orgán pořídil kopie spisu nebo jeho části (§ 38 odst. 4 správního řádu)
- před vydáním rozhodnutí ve věci vyjádřit se k podkladům rozhodnutí (§ 36 odst. 3 správního řádu)
- na oznámení rozhodnutí (§ 72 správního řádu) [bude-li řízení o přestupku zastaveno dle ustanovení § 86 odst. 1 d), e), f), i), j), k), m) a n) zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, tzn. usnesením, které se poznamenává do spisu, budete o zastavení řízení pouze vyzrozuměn(-a)]

Po provedeném poučení obviněný prohlašuje, že porozuměl poučení o svých právech, a že mu nejsou známé žádné zákonné překážky, které by mu bránily v projednání věci.

.....
podpis obviněného

Příloha č. 2: Výrok rozhodnutí o dopravním přestupku

Karel Novák, nar. XX.X.19XX, trvale bytem, 323 00 Plzeň

(dále jen „obviněný“)

se uznává vinným

z porušení ustanovení § 18 odst. 4 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silničním provozu“) a z naplnění skutkové podstaty přestupku podle ustanovení § 125c odst. 1 písm. f) bod 2 téhož zákona, spáchaného formou nedbalosti vědomé,

neboť

dne 13. 6. 2020 v době okolo 08:31 hodin v Plzni, na vozovce pozemní komunikace ulice Rokycanská ve směru jízdy z centra města, řídil osobní motorové vozidlo tov. zn. Škoda Octavia, RZ: 7PX XXXX, přičemž cca 113,6 m před křižovatkou ulic Rokycanská x Jiřínová x Na Terasách ve směru jízdy k této křižovatce, kde je nejvyšší dovolená rychlost jízdy 50 km.h⁻¹, mu byla ze strany Policie ČR, silničním laserovým rychloměrem LaserCam4, výr. č. LE0665 při zvážení možné odchylky měřícího zařízení +/-3 km.h⁻¹, naměřena rychlost jízdy 92 km.h⁻¹, čímž překročil nejvyšší dovolenou rychlost v obci nejméně o 42 km.h⁻¹, tj. o více než 40 km.h⁻¹.

Za tento přestupek se obviněnému ukládá,

- podle ustanovení § 125c odst. 5 písm. d) zákona o silničním provozu **pokuta ve výši 5.000,- Kč,**
- podle ustanovení § 125c odst. 6 písm. b) zákona o silničním provozu **zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 6 měsíců** s účinností ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

Současně se obviněnému ukládá podle ustanovení § 95 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky, v souladu s vyhláškou Ministerstva vnitra ČR č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení, ve znění pozdějších předpisů, povinnost nahradit náklady řízení, které jsou paušálně stanoveny ve výši **1.000 Kč**.

Uloženou pokutu a náklady řízení je obviněný povinen uhradit do 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí, a to poštovní poukázkou, nebo bezhotovostní platbou na příjmový účet statutárního města Plzně, vedený u Komerční banky v Plzni (číslo účtu 19-1120311/0100, variabilní symbol č. 2112220XXX, IBAN: CZ73 0100 0000 1900 0112 0311, SWIFT: KOMBCZPPXXX).